

Mødet den 17. Marts 1936.

1. (J. Nr. 882—1935). Skrivelse fra Kirkeministeriet vedrørende Paaligning af **Kirkeskat**.

Der forelaa Meddelelse om, at Kirkeskatten for 1936—37 er fastsat til 193065 Kr.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 810—1935). Indenrigsministeriets Samtykke til Kommunens Erhvervelse af **Aarhus Tømmerhandels Ejendom** Matr. Nr. 1546 b.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 11²⁷—1935). Indenrigsministeriets Godkendelse af **Købekontrakt** med Lærerinde Frk. C. Helsing.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 715—1935). Meddelelse fra Undervisningsministeriet om, at cand. mag. O. V. B. Lyngby ansættes som Adjunkt ved **Marselisborg Skole**.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 655—1935). Meddelelse fra Aarhus Amtsraad om en Chr. Pilgaard meddelt Tilladelse til Opførelse af en **Landgangsbro i Aaen** ved Ceres.

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 838—1935). Forespørgsel fra Bestyrelsen for **Tvangsarbejdsanstalten** i Horsens, om Byraadet ønsker afholdt Møde angaaende Anstaltens Budget for 1936—37.

Socialudvalget meddeler, at man kan tiltræde Forslaget og ikke ønsker afholdt noget Møde til Drøftelse af dette.

Indstillingen tiltraadtes.

7. (J. Nr. 3¹⁸—1935). **Efterbevilling** af Overskridelser i Regnskabet for:

- a. Bygningskommissionen.
- b. Skovene.
- c. Kæmnerkontoret.
- d. Byraadskontoret.
- e. Politiet.
- f. Sundhedskommissionen.
- g. Forskellige under Kasseudvalget henhørende Konti.

Overgik til 2. Behandling.

8. (J. Nr. 892 - 1935). Indstilling angaaende Opførelse af 3. Afdeling af **Aldersrenteboligerne**.

Fra Stadsarkitekten forelaa følgende Forslag:

»Herved tillader jeg mig at fremsende Forslag til Opførelse af Aldersrenteboligernes 3. Del, Afdl. D., E. og F.

Den nu foreslaaede Bebyggelse omfatter 3 Bygninger D., E. og F, der hver har følgende Indretning:

Bygning D.: Indeholder 36 Stk. 1 Vær. Lejligheder med samme Udstyr og Størrelse, som de allerede opførte Afdelingers.

I Kælderen er indrettet fælles Bad for samtlige Lejligheder.

Bygning E.: Indeholder 30 Stk. 1. Vær. og 6 Stk. 1½ Vær. Lejligheder med samme Udstyr m. v., som de allerede opførte Afdelingers.

I Kælderen er indrettet fælles Bad for samtlige Lejligheder.

I denne Bygning findes desuden det fælles Varmeanlæg for samtlige 3 Bygninger.

Bygning F.: Indeholder 25 Stk. 1 Vær og 4 Stk. 1½ Vær. samt 1 Stk. 2½ Vær. Lejligheder, den sidste til Brug for Vicevæerten, der samtidig skal forestaa Brugen af den i Bygningen indrettede fælles Mødesal.

I Bygningen er endvidere indrettet en Mødesal til ca. 100 Mennesker med tilhørende Garderobe, Toiletter, Køkken m. v.

Denne Sal er anbragt i Stueetagen med direkte Indgang i Nordgavlen.

I Kælderen er indrettet fælles Bad for samtlige Beboere.

Lejlighedernes Udstyr bliver iøvrigt som for de allerede opførte Afdelingers Vedkommende.

Fælles for samtlige 3 Bygninger skal nævnes, at disse opføres i nøje Overensstemmelse med de allerede opførte Bygninger, og at der, naar Byggearbejderne er færdige, tænkes foretaget Beplantninger paa de mellem Bygningerne værende Arealer med Anbringelse af Læpladser paa dertil passende Steder.

Bekostningen ved Opførelsen

af de nu foreslaaede Byg-

ninger vil andrage ca. 462000,00 Kr.
hvortil kommer Grundprisen

3584 m² à 10 Kr. pr. m² = 35840,00 »

Ialt . . . ca. 497840,00 Kr.

Idet man gaar ud fra, at Lejen ansættes efter samme Prisenheder som ved de allerede færdige Bygninger, kan der forventes en aarlig Leje paa ca. 28300,00 Kr., hvilket svarer til en Forrentningsprocent paa 5,7 %, medens Forrentningsprocenten for de allerede færdige Afdelinger er henholdsvis 6,08 % og 6,15 %.

Den lavere Forrentningsprocent ved de sidste Ejendomme fremkommer, dels ved at Halvdelen af Stueetagen i Afdl. F. er indtaget til Mødesal m. m., dels ved at man maa forvente en Stigning paa Byggepriserne, og dels ved at det er 3 fritliggende Bygninger.

I Lighed med de foregaaende Afdelinger kan man forvente følgende Laan i Bygningerne:

45 % i 1. Prioritet	238000,00 Kr.
40 % i Statslaan	211000,00 »
Kommunens Tilskud hvori Grundværdien 35840,00 Kr. er indbefattet	48840,00 »
lalt ...	497840,00 Kr.

Ved Udregning af Prioriteterne er Grundarealet beregnet til 18 Kr. pr. m², hvorimod man ved Lejens Udregning som tidligere kun har regnet med 10 Kr. pr. m².

Borgmesteren henviste til det foreliggende Forslag og tidligere Beslutning i Byraadet. Der var det nye i Forslaget, at man vilde opføre en mindre Forsamlingssal, hvor Kompleksets Beboere lejlighedsvis kunde afholde smaa Festligheder o. lign., og der vilde blive ansat en Vicevært, som ogsaa skulde have Opsyn med Salen.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 22⁹⁹—1935). **Købekontrakt** med Direktør Hj. Nielsen angaaende et Areal ved Frydenlundsvej.

Godkendtes.

10. (J. Nr. 869—1935). Indstilling angaaende **Køb af Matr. Nr. 56b** af Markj. ved Niels Ebbesensvej.

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Skrivelse:

»Idet jeg hermed fremsender en Plan visende Pladsen ved Niels Ebbesensvej og Brendstrupvej, tillader jeg mig at gøre opmærksom

paa, at det med blaat skraverede Areal er ved at blive solgt, vistnok for en Pris af 110000 Kr., svarende til 5 Kr. pr. m².

Da det er næsten det eneste Areal, der kan være Tale om at give i Bytte for Savværkets Grund ved Universitetsparken, vilde det være formaalstjenligt under en eller anden Form at erhverve Retten dertil for Kommunen. Som vist kan Bebyggelsen mod Pladsen udføres, medens Resten af Arealet kan bruges til Savværket, og først naar det senere bliver udstykket, skal den antydede Vej bringes til Udførelse.«

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

»I Anledning af foranstaaende har Udvalget forhandlet med Gartner Christensen om Vilkaarene for et eventuelt Køb af hans ovennævnte Ejendom, Matr. Nr. 56 b af Markjorderne. Christensen er villig til at sælge Arealet (uden Bygningerne) for en Købesum af 110000 Kr., der i Mangel af anden Overenskomst betales kontant ved Overtagelsen den 1. Januar 1937.«

Borgmesteren oplyste, at det drejede sig om 4 T. L., der laa lige udenfor Aarhus Tømmerhandel, som Kommunen var interesseret i at erhverve, da forskellige Gader skulde gaa derover, og det havde ogsaa Betydning for et andet Formaal. Prisen var ca. 5 Kr. pr. m².

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 887—1935). Forslag til Overslag over **Havnens Indtægter og Udgifter** i 1936—37.

Borgmesteren forelagde Budgettet. For Havne- og Bropenge havde man opført det samme Beløb som i de foregaaende Aar; der var ganske vist i Aar en større Indtægt end budgetteret, men

Forholdene var jo noget urolige, og man var derfor blevet staaende ved de 1.300000 Kr. De væsentligste Udgifter til nye Arbejder var Bølgebryder i Fortsættelse af Østre Mole, som var anslaaet til 3.200000 Kr.; heraf var allerede anvendt betydelige Beløb, og for indeværende Aar regnede man med en Udgift paa 700000 Kr. Til nordre Afslutning af Mellemarmen og provisorisk Dækmole vilde medgaa 500000 Kr. En anden større Post var Kajindfatning ved Pier II, hvortil skulde bruges 220000 Kr., og endelig en Kontor- og Værkstedbygning i Mindet til ca. 100000 Kr. Ialt var der til nye Arbejder budgetteret 2.700000 Kr. Det var ikke sikkert, at man fik anvendt alle disse Penge i det kommende Aar, men i hvert Fald en meget væsentlig Del deraf, og man vilde da ved Aarets Slutning have en Kassebeholdning paa 124000 Kr.; men da man som Regel havde ca. 900000 Kr. i Nettooverskud ved Havnen, var man i hvert Fald paa den sikre Side, saa man kunde gennemføre det store Arbejde i Forbindelse med 7 Aars Planen til 7 Mill. Kr. Regnskabet balancerede med godt 4 Mill. Kr. Havnens Formue var opført til ca. 30 Mill. Kr. og Gælden til ca. 2½ Mill. Kr., saa det var et udmærket Aktiv eller selvejende Institution i Kommunen, der fremskaffede en stor Del Arbejde, ikke blot ved selve Havnens Drift, men ogsaa ved de meget store Udvidelser gennem Aarene. Taleren anbefalede Budgettet til velvillig Behandling.

Kai Blicher fandt, at det var et udmærket Budget, som man kunde anbefale paa det bedste.

Stecher Christensen vilde paa den socialdemokratiske Gruppes Vegne anbefale Budgettet. Det var altid en Glæde at se Havnens Budget; det viste, at det var Initiativ og Virkelyst,

og at der omsattes mange Penge dernede. Jo mere Fart der var ved Havnen, des bedre blev Vilkaarene i Kommunen, og Taleren vilde anbefale Budgettet til uforandret Vedtagelse.

Overgik til 2. Behandling.

12. (J. Nr. 560—1935). Forslag til Overslag over **Kommunens Indtægter og Udgifter** i 1936—37.

B o r g m e s t e r e n: Inden jeg forelægger Budgettet for det ærede Byraad, vil jeg gerne knytte nogle Bemærkninger dertil, men iøvrigt overlade til Ordførerne, de to Gruppeformænd, nærmere at gøre Rede for Enkelthederne i det foreliggende Budget.

Jeg vil begynde med at takke de Udvalg, som Budgetudvalget har forhandlet med, og jeg indrømmer, at vi maaske har været lidt haarde overfor dem, men der var i det oprindelige Budget Tale om en Forøgelse paa 1,2 Mill. Kr., og det vilde være ensbetydende med en Forhøjelse af Skatteprocenten, som vi helst vilde undgaa. Vi er nu kommet til det Resultat, at der skal udskrives 300000 Kr. mere end i Fjor, men da vi naturligvis maa gøre os klart, at Byens Vækst stadig kræver større Udgifter, er det ikke særlig foruroligende, at Budgettet fremtræder med en saadan Merudgift. Naar vi har faaet det sat ned dertil, skyldes det i høj Grad, at vi fra de forskellige Udvalgs Side har mødt Velvilje og Forstaaelse. Udvalgene har som Regel forskellige Ønsker om Nyanskaffelser og Forbedringer, undertiden til ret store Beløb, og vi har maattet henstille til dem, at disse Ønsker under alle Omstændigheder maatte udgaa i Aar af Hensyn til Finansplanen fra 1934, saaledes at vi kunde fortsætte de Byggearbejder, som vi var indgaaet paa overfor Ministeriet at skaffe udført for Laanet

paa 3,3 Mill. Kr., og derved komme ud af det store Underskud fra de foregaaende Aar. Det har heldigvis vist sig i Aarene derefter, at Budgettet har kunnet holde uden større Overraskelser, og jeg tror at kunne sige, at samtlige Budgetter er lagt saa rigeligt, at man ikke skulde frygte for nogen Overskridelse i Aar, i hvert Fald ikke mere, end det kan indvindes fra andre Budgetter.

Jeg skal nøjes med at gøre nogle korte Bemærkninger til de Ting, som jeg specielt har med at gøre. For Belysningsvæsenets Vedkommende skal jeg gaa let hen over Elektricitets- og Gasværket; idet de jo drives som sædvanligt og ikke giver Overraskelse i nogen Retning. Der er en lille Nedsættelse for Butiksbelysning, men ellers ikke ændret noget. Man maa regne med en stærk Stigning af Kulpriserne, men alligevel har vi kunnet holde Priserne for Gas og Elektricitet uden Forhøjelse. For Gasværkets Vedkommende skal jeg dog nævne, at vi i den nærmeste Fremtid faar den ny Gasbeholder i Brug og derved har sikret os imod for den kommende Tid at faa Vanskeligheder med Gasforsyningen paa Tider med meget stort Forbrug. En anden Ting er lagt under Belysningsvæsenet, nemlig Badeanstalten. Her hører man ofte Bemærkninger om, hvor stort et Tilskud der nu maa ydes til denne. Der er opført 117000 Kr. til Dækning af Underskud ved Badeanstalten, men af dette Beløb er de 60000 Kr. Afdrag paa Laanet fra Havnen paa 1 Mill. Kr., der forrentes med 4 % og afdrages med 60000 Kr. aarlig, saa det er i Virkeligheden en Formueforøgelse. Beløbet er betalt af Elektricitetsværket, uden at det har været nødvendigt at paalægge Borger-

skabet noget ekstraordinært i Retning af direkte Skatter. Det er ogsaa samtlige Kommunens Beboere, der kan benytte Anstalten, og vi haaber, at Besøget efterhaanden vil blive større og større; der er stadig Fremgang, og naar vi regner med, at vi igennem en halv Snes Aar har afdraget dette Laan, vil antagelig Badeanstalten kunne hvile i sig selv. Det er en udmærket Institution i sundhedsmæssig Henseende, saa man i høj Grad kan sige, at her er et Sted, hvor Borgerne kan faa et Sundhedens Bad, og hvad det betyder i Penge, er vanskeligt at gøre op. Samtidig er Badeanstalten blevet omtalt med stor Interesse baade ude omkring i Landet og i det nærmeste Udland og har derved bidraget til, at Aarhus er blevet bekendt viden om. Selv om den har været dyr, er der i Virkeligheden skabt noget, som Aarhus kan være baade glad og stolt over, og i al Almindelighed bliver Badeanstalten ogsaa velvillig omtalt.

Forbrændingsanstalten er ikke ret gammel endnu, og den har haft nogle Børnesygdomme, som ikke helt er overstaaet. Anstalten maa dog siges at gaa godt udover nogle Vanskeligheder med Knusning af Slagger; det er en meget haard Bestanddel, og det kniber derfor med at faa Maskineriet til at holde, saaledes at Slaggerne kan gøres anvendelige i vore Gadeanlæg. Men det har ikke været Meningen, at Forbrændingsanstalten skal være nogen økonomisk Forretning, der skal give Overskud; det er en Institution, der aftager alt det Affald, som vi ellers skulde føre langt bort, da vi ikke har Lossepladser i Nærheden af Byen. Det var i sin Tid paa Tale at sende Affaldet med Banen ind i Landet, hvilket vilde koste 50—60000 Kr. aarlig. Nu er det ordnet

saaledes, at Brolægningsvæsenet opkræver et Beløb hos Grundejerne for Afhentning af Skarnet og betaler deraf til Belysningsvæsenet 30000 Kr. Brolægningsvæsenet har her et lille Overskud, som maaske naturlig burde tilflyde Belysningsvæsenet; vi har dog ikke stillet Krav derom, da vi kan faa det til at løbe rundt, men det er en god Ordning for Brolægningsvæsenet, og hvad det betyder i sanitær Henseende, kan vi nok blive enige om. Det er i det hele en god Ordning for Kommunen, og vi har Lov til at være stolte af denne Institution.

Angaaende Sporvejene er vi gennem Pressen stadig holdt a jour med, hvorledes Forholdene ligger; vi udvider stadig Sporvejsnettet og Trambuskørselen, men selv om vi udvider stærkt, kan vi dog yde et mindre Tilskud til Kæmnerkassen.

Byggeriet har i det sidste Aar været i nogen Tilbagegang; der er ikke saa stærk Efterspørgsel efter Grunde som for et Par Aar siden; dog er der paa den tidligere Udstillingsplads opført en Række Boliger, og der er for Øjeblikket Forespørgsler fra flere Arkitekter angaaende Planer for Facaderne til de to store Karréer Øst og Vest for Hans Brogesgade. Der har meldt sig flere Købere til disse Grunde, og der vil sikkert komme et nyt kraftigt Byggeri derude; ligeledes er der en hel Del Byggeri ved Silkeborgvej og i Nordre Bydel. Men det har været nødvendigt for Kommunen at staa i Forskud for ret store Beløb, idet det stærke Byggeri paa Frederiksbjerg har krævet Anlæg af forholdsvis store Strækninger Gader og Kloaker; det drejer sig om Forskud paa indtil 1 Mill. Kr. Disse Penge vil naturligvis komme ind efterhaanden, men Grundene sælges med

10 % Udbetaling, og Resten afdrages gennem 18 Aar. Der tales lejlighedsvis om, at man bør søge at skaffe billigere Lejligheder, men naar det er en Kendsgerning, at baade Boligforeninger og andre indretter højmoderne Lejligheder, saa maa det give sig Udslag i en højere Leje, og de ny Ejendomme er næsten altid udlejet, hvorimod det kniber noget med de ældre. Men vi kan vel gaa ud fra, at en mindre Procentdel af ledige Lejligheder er nødvendigt i en By som Aarhus, naar Lejen i nogen Grad skal reguleres.

Jeg skal til Slut give en Oversigt over Kommunens finansielle Stilling:

Opgørelse

over Aarhus Kommunes økonomiske Stilling i Forbindelse med den i 1934 godkendte Finansplan.

Den 16. ds. var Kommunens Bank-

konto overtrukken med.....	1.175000,00
og fra dette Tidspunkt indtil Udgangen af Regnskabsaaret 19 ³⁶ / ₃₇ vil der i Henh. til Finansplanen til Fuldførelse af de i Planen omnævnte Arbejder medgaa.....	3.813000,00
	4.988000,00

men under Forudsætning af, at de paa det nye Budget opførte Indtægter vil indgaa, og de opførte Udgifter ikke bliver overskredne, kan der til Dækning af ovennævnte Beløb regnes med følgende Indtægter:

Rest af Skatter for 19³⁵/₃₆ 2.400000,00

Rest af Laanet af 1935

paa 3,3 Mill. Kr. 1.500000,00

Restituering af Kassebe-

holdningen i 19³⁶/₃₇ . . . 500000,00

Henlæggelser fra Gas- værkets Konto	200000,00	
Henlæggelser fra Elek- tricitetsværkets Konto	200000,00	
Henlæggelser fra Fjern- varme	60000,00	
Afdrag paa Købesum- mer	400000,00	
og formentlig kan man for Regnskabsaaret 19 ³⁵ / ₃₆ regne med et Overskud paa mindst	<u>500000,00</u>	<u>5.750000,00</u>

hvorfor der i Begyndelsen af Regn-
skabsaaret 19³⁷/₃₈ vil være en kon-
tant Kassebeholdning paa 772000,00
saafremt Regnskabet for 19³⁶/₃₇ ikke bebyrdes
med Udgifter, som ikke er opført paa Budget
eller Finansplan.

For Regnskabsaaret 19³⁴/₃₅ udviser Drifts-
regnskabet et Overskud paa 513096 Kr. 52 Øre.

Regnskabet for 1934—35 er ikke afsluttet
endnu, idet en Omlægning af Regnskabet i Fjor
har medført et meget forøget Arbejde, men Kom-
munebogholderen har lovet, at det ikke vil blive
forsinket næste Aar. Regnskabet viser, at vi er
inde i Forhold, hvor vi er paa den rigtige Side,
og hvis vi fremdeles er enige om at holde den
Linie, tror jeg, at Aarhus Kommune er inde i en
sund økonomisk Politik, der i det lange Løb og-
saa vil vise sig i en Nedgang i Skatteprocenten.
Byer som Odense og Frederiksberg kan vi ikke
komme ved Siden af, fordi vi mangler de mange
store Skatteydere, men vi søger at holde paa
dem, vi har, og derfor maa vor Skatteprocent
ikke være højere end forsvarligt.

Jeg skal med disse Bemærkninger anbefale Budgettet til velvillig Behandling, og jeg haaber, at vi kan enes om som i Budgetudvalget at godkende det, der foreligger her, med mindst mulige Ændringer til 2. Behandling.

Stecher Christensen: De ærede Medlemmer vil have set, at efter Budgettet skal der i Aar i Skat udskrives 506720 Kr. mere end i Fjor, deraf dog kun 307000 Kr. som personlige Skatter. Naar vi er naaet til dette Resultat i Budgetudvalget, skyldes det i nogen Grad Imødekommenhed fra de forskellige Udvalg, som er gaaet med til Nedskæring af deres oprindelige Budgetter; men der er naturligvis en vis Grænse, som ikke maa overskrides. Vi har fra Budgetudvalgets Side søgt ikke at faa Skatteudskrivningen større i Aar end højst nødvendigt, og det er vist lykkedes nogenlunde; paa den anden Side er Budgettet heller ikke lagt for snævert; der er taget rimeligt Hensyn til alle Sider, saa vi har Haab om, at det Budget, der skal arbejdes efter i Aar, vil være et godt Budget, der vil kunne holde. Ligesom sidste Aar er der henlagt til Forøgelse af Kassebeholdningen ekstraordinært 500000 Kr., og ogsaa det vil gøre sit til at styrke Kommunens Økonomi.

Det har været saadan i Aarhus gennem en lang Række Aar, at der ikke har været Stagnation, men tværtimod en stærk Udvikling. Man kan med andre Ord fastslaa, at der er sket noget i Aarhus i de sidste Aar, og det har vi Grund til at være glade ved, f. Eks. Belysningsvæsenets store Udvidelser, hvorved det er blevet i Stand til ikke alene at kunne producere alt, hvad Byen har behov, men ogsaa at sælge elektrisk Strøm til store Dele af Jylland og derved nedsætte

Generalomkostningerne til Gavn for Byen. Selv om Badeanstalten endnu ikke er naaet til at kunne forrente og afdrage Anskaffelsessummen, haaber vi, at det Tidspunkt snart maa komme, da ogsaa Badeanstalten kan hvile i sig selv. Det samme gælder Forbrændingsanstalten, hvor Borgmesteren var inde paa Bortskaffelsen af Byens Affald, der har voldt mange Vanskeligheder, og vi er sikkert alle glade for Forbrændingsanstalten, selv om den endnu ikke kan forrente sig. For Sporvejene har der i de sidste Aar været en stor Udvikling, og den Dag er næppe fjern, da hele Aarhus Opland er dækket af det Net, som Aarhus Sporveje rækker ud omkring.

For Universitetsspørgsmaalet gælder det, at den Indsats, der er gjort fra privat Side, har været i høj Grad medvirkende til dettes Gennemførelse. Men ogsaa fra Byraadets Side er der Gang paa Gang vist Velvilje overfor dette Spørgsmaal, og uden Byens Interesse havde vi næppe faaet Universitetet. Byen har stillet Grund til Raadighed og gennem Aarene givet store Beløb dertil. Universitetet er nu inde i en stærk Udvikling, og alt tyder paa, at Aarhus vil faa Glæde af det, der er lavet her. Jeg nævner ogsaa her Folkebiblioteket, som der i Byen var stærk Trang til, da vi var daarligt hjulpe med det gamle. Nu har vi i Aarhus et fuldt moderne Bibliotek, der staar paa Højde med de bedste og nyeste i Landet baade paa det ene og det andet Omraade.

Et meget stort Arbejde er Udvidelsen af Kommunehospitalet, den nye radiologiske Afdeling, bygget i Samarbejde med Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse, den store kirurgiske Afdeling, Funktionærboligen, hvor vi har brudt

med det gamle Princip med 3—4 Funktionærer i eet Værelse; nu faar hver sit Værelse med moderne Bekvemmeligheder. Ogsaa Spørgsmaalet om et Vanførehospital i Aarhus er nu aktuelt. Endelig skal jeg nævne, at der fra Byraadets Side for saa vidt er lagt sidste Haand paa Tanken om et »Forum« i Aarhus, og det var rart snart at se Resultatet af dette Projekt.

I Betragtning af det, der er sket i Aarhus i de sidste Aar, kan det siges, at Skatteprocenten har været nogenlunde rimelig. En Ting har dog tyngt stærkt paa Budgetterne, det er de sociale Udgifter. Naar der af en Skatteudskrivning paa 7—8 Mill. Kr. eller lidt mere har været anvendt ca. $\frac{5}{8}$ af Beløbet til sociale Udgifter, saa er det en Post, der tynger haardt. Der har i mange Aar været talt om Tilstrømningen til Byen af Folk, der vilde søge at faa en bedre Understøttelse her. Det er dog vist ikke Understøttelsen alene, som har bevirket dette, men den driftige By, der har trukket Folk hertil; det er Udsigten til Arbejde i Fremtiden, der har været afgørende for Indvandringen. Paa den anden Side har der ogsaa været talt om Flugt fra Byen, og fra en vis Side er det Gang paa Gang fremhævet, at Grunden dertil er den Skatteprocent, vi har haft. Der vil altid være en naturlig Flugt fra en By som Aarhus, idet en Del vil søge ud i Oplandskommunerne, og her er det Tanken om eget Hus, der er det afgørende. Men af skattemæssige Grunde har der næppe været stærk Flugt fra Aarhus; for de almindelige og de lave Indtægters Vedkommende er Forholdet det, at der ikke er noget Skattely i Nabokommunerne, og tilmed er adskillige andre Ydelser dyrere der end her; for de store Indtægter kan der være enkelte Tilfælde

paa Skatteflugt, men naar man tager Erhvervs-skatten i Betragtning, er Gevinsten for disse heller ikke stor. Vi ønsker fra socialdemokratisk Side i Kommunens Styre at føre en fornuftig Skattepolitik, der tager et rimeligt Hensyn til de forskellige Befolkningsklasser i Kommunen; vi ønsker ikke at føre en Skatteplyndringspolitik, der jager de større Indtægter bort fra Byen; vi vil tværtimod søge at bevare dem.

Sammenligner man Aarhus med en Række jyske Byer angaaende Skatteforholdet, vil man opdage, at Aarhus faktisk ligger i den laveste Ende. I 1935—36 havde Aarhus en Skatteprocent paa 12,3, Aalborg 15,8, Horsens 19,9 og Randers 14,8. Her er der maaske Anledning til at gøre opmærksom paa, at i Randers havde man Aaret før en Procent paa 20,7, og Nedgangen skyldes væsentlig en Omlægning af Ligningsreglerne. Vejle havde 15 %, Fredericia 12, Esbjerg 16, Kolding 12,3 og Hobro 20,4. Kun to af disse Byer laa altsaa lavere end Aarhus, nemlig Fredericia og Kolding, men de havde samtidig en højere Pris paa Gas og Elektricitet. Man ser heraf, at Aarhus faktisk ligger i den laveste Ende, men vi indrømmer fra vor Side, at vi vil godt endnu længere ned med Skatteprocenten, forudsat at det ikke sker ved en skarp Nedskæring af de forskellige Budgetter, og selv om det sociale Budget tynger stærkt, maa det lægges paa en saadan Maade, at de Folk, der modtager Understøttelse, faar et vist Eksistensminimum. Vi vil heller ikke være med til en Nedsættelse af Skatteprocenten ved en Omlægning, saaledes at den inddirekte Beskatning bliver større.

Ser man paa det foreliggende Budget, hvorom der er fuld Enighed i Budgetudvalget og mellem

dette og de øvrige Udvalg paa en enkelt Post nær, saa maa man indrømme, at det er lagt saaledes, at det for det kommende Aar maa kunne holde. Det er vanskeligt at udtale sig om Skatteprocenten, saa længe vi ikke ved, hvorledes Indtægterne i det sidste Aar har været. Vi har Formodning om, at Skatteprocenten vil gaa noget ned, dels fordi man ikke som i Fjor har Ekstras-katten at trække fra Indtægten, dels fordi Beskæftigelsen i Handel og Industri og for Arbejderne har været bedre end Aaret før. Der har været udtrykt Ønske om at komme ned med 1 %; jeg tror dog ikke, man naar dette, for saa skulde den skattepligtige Indtægt være steget med 12 % eller med 7½ Mill. Kr. Regner vi derimod med en Indtægtsstigning paa 8 %, vil det betyde, at Skatteprocenten kan nedsættes med ½, og det vil ogsaa være helt pænt. Aarhus vil da stadig staa som Eksempel paa en godt styret Kommune.

Jeg skal kort omtale de enkelte Budgetter. Socialudgifterne tynger, som før nævnt, meget stærkt paa Budgettet. Udgifterne i Henhold til Lov om offentlig Forsorg vil efter det foreliggende Forslag andrage 3.448.000 Kr. eller en Merudgift paa 18.000 Kr. Paa Udgifterne i Henhold til Lov om Folkeforsikring er der en Stigning fra i Fjor paa 354.000 Kr., som væsentlig gælder Aldersrenten, medens Udgifterne i Henhold til Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring viser en Besparelse paa 41.000 Kr. Fra disse Beløb er trukket den mellemkommunale Refusion, som udgør 1.300.000 Kr., saa det er meget store Beløb, man her maa regne med. Vi skal være de første til at indrømme dette, men derfra og til en Nedsættelse af Understøttelsen er der et langt Spring,

for den bør være saaledes, at Folk i hvert Fald kan leve deraf. Fordeler man disse Udgifter paa Byens Skatteydere, vil det andrage 88 Kr. for hver; her maa altsaa vises Sparsommelighed, men ikke udover alle Grænser.

Skolevæsenet har en Merudgift paa 48000 Kr., og hvert skolesøgende Barn koster i Gennemsnit 190 Kr. aarlig. Medicinalvæsenets Budget er steget med godt 71000 Kr.; heraf andrager Koststigningen 21500 Kr., og endvidere er der sket en Ændring i Sygeplejerskernes Arbejdstid, saa de nu har 9 Timer i Stedet for 10. Paa Medicinalvæsenets Omraade er Aarhus nødt til at være blandt de førende i Landet, og det koster Penge; mange Mennesker tænker næppe over, hvor mange Funktionærer der beskæftiges paa et Hospital, Sygeplejersker, Gang- og Køkkenpiger, Portører, Læger o. s. v.; Funktionærernes Antal er faktisk lig med Patienternes Antal. Brolægningsvæsenets Konto er ca. 15000 Kr. mindre end i Fjor, men denne Nedgang er ikke helt reel, idet der bl. a. er overført et Beløb til Kloakpumpestationen paa 18000 Kr. og Istandsættelse af Skovvangsvej m. m. gennem Motorskatten 66000 Kr. Det betyder noget, at dette Budget ikke skæres for meget ned, idet Gaderne gerne skal holdes i god Stand, og det betyder en hel Del Arbejde. Kontoen for Byens Parker udviser en Merudgift paa 21000 Kr., hvoraf dog 15000 Kr. er til nye Drivhuse paa Højvang. Der har nogle Gange været talt om, at Stadsgartneren er en dyr Mand for Kommunen, men Sandheden er, at der administreres i Parkudvalget eller paa Stadsgartnerens Kontor umaadelig billigt. Sammenligner man dette Budget med andre større Byers, vil man opdage, at i Forhold til Byens Parkareal administreres der billigt. Der

har ogsaa været rettet Angreb paa den Maade, hvorpaa Byens Parker udlægges; jeg synes, at vi i Aarhus har en Række pæne Parker, og det store Flertal af Borgerskabet er vist enigt deri.

Folkebiblioteket har i Aar en Merudgift paa ca. 7000 Kr., væsentlig paa Grund af større Bogudlaan end sidste Aar. I Fjor havde vi indtegnet 7255 Laanere, i Aar er Antallet steget til 12036 ved Begyndelsen af Februar Maaned, og medens vi sidste Aar havde et Udlaan paa 22547 Bind, saa ligger det nu for de 10 Maaneder af dette Aar paa 31178. Naar man kommer paa Folkebiblioteket, kan man se, at der er Rift om Bøgerne; der er mange tomme Hylder dernede, men vi har været indforstaaet med, at vi maatte gaa lidt stille frem, og efterhaanden faar vi forhaabentlig nok en Bogbestand, der svarer til Efter spørgslen.

Der har flere Gange været Tale om Kommunens Beboelsesejendomme; de figurerer i Aar med et Underskud paa 162000 Kr. mod i Fjor 128000 Kr., altsaa en Stigning paa ca. 34000 Kr.; det skyldes i nogen Grad, at en Del Baraker er nedlagt. Her maa dog indføjes, at der er et Beløb paa 10450 Kr., som angaar Aldersrenteboligerne, saa der bliver en reel Stigning paa 23000 Kr. Jeg har engang faaet Oplysning om Forholdene i København, og det ligger saaledes, at medens selve Administrationen i Aarhus koster 1,87 % af Lejeindtægten, har man i København et fast Beløb paa 2 %, som de opgiver som rigeligt. Men i Aarhus er Vedligeholdelsen 17,3 % af Huslejen, medens den i København er nede paa 11—12 %, deri indbefattet al Vedligeholdelse, Rengøring, Gartnerarbejde o. s. v. Vedligeholdelsen i Aarhus er altsaa dyrere end i København,

og der kan jo være mange Aarsager hertil; men der var maaske Grund til at se lidt nærmere paa Forholdene, da det er et stort Beløb, som medgaar hertil.

Der er opført ekstra 10000 Kr. til Revision, hvilket har givet Anledning til Bemærkninger forskellige Steder. I Aarhus Stiftstidende har man været stærkt paa Tæerne for at finde ud af, hvad dette Beløb egentlig skulde betyde, og Bladet har fundet ud af, at naar dette Beløb er afsat, maa det skyldes, at man er utilfreds med den kommunale Revision. Det er imidlertid ikke Tilfældet. Den kommunale Revisor har efter det Kendskab, jeg har til ham, og som Byraadet sikkert vil give sin Tilslutning, arbejdet tilfredsstillende paa de Omraader, han har haft med at gøre. Man har fra samme Blads Side ogsaa kredset en hel Del om Wærum Christensen-Sagen ved Belysningsvæsenet og bl. a. skrevet, at man overlod til Revisionskontoret i Aarhus at foretage ny Revision, efter at den kommunale Revisor havde erklæret, at der ikke var mere. Men det er ikke rigtigt; den videre Revision er ogsaa foretaget af Kommunens Revisor, og naar han i første Omgang ikke konstaterede Underslæb længere tilbage, skyldes det formodentlig, at man ikke var særlig interesseret i at konstatere, om Underskudet var lidt større eller mindre. Realiteten var, at Mandens Ejendele ikke var i Stand til at dække det Beløb, der var bedraget for, og Strafudmaalingen vilde formodentlig blive den samme, enten der var lidt mere eller mindre Underskud. Man kan naturligvis diskutere, om fremmed Revision er ønskelig eller ikke. Jeg har den Opfattelse, at enten man anvender de 10000 Kr. til et Revisionsselskab, eller man giver dem

til den kommunale Revisor til Udvidelse af hans Opgaver, vil Pengene være lige vel anvendt.

Af Budgettet fremgaar, at Afdragene paa Gæld andrager godt 2 Mill. Kr. mod sidste Aar 1.800000 Kr. Til Forøgelse af Kassebeholdningen er der som nævnt opført 500000 Kr. Man er i de senere Aar kommet ind paa, at det betaler sig for Kommunen at henlægge Beløb til Fornylesesfond. Hertil er opført paa Gas- og Elektricitetsværkets Konto 300000 Kr. samt 100000 Kr. til Administrationsbygningen og 60000 Kr. for Fjernopvarmningen. Endvidere er der et Fond paa 200000 Kr. til Erhvervelse og Nedbrydning af gamle Ejendomme; naar Aarhus Stiftstidende skriver, at det er noget nyt, passer det ikke, for det samme var paa Budgettet i Fjor. Endvidere er der henlagt til Pensionsfonden 175000 Kr. mod sidste Aar 167000 Kr. Det er Meningen dermed at skabe en Fond, saaledes at de aarlige Udgifter til Pensioner, som nu figurerer paa de enkelte Budgetter, efterhaanden kan overgaa dertil. Angaaende Tilskud til Kæmnerkassen ligger Forholdet saaledes, at Gasværket afgiver 282000 Kr. og har et Overskud paa 376000 Kr., Elektricitetsværket afgiver 507000 Kr. og har et Overskud paa 555000 Kr. Endvidere medgaar der til Svømmehallen 117000 Kr. og til Forbrændingsanstalten 152000 Kr., som ogsaa betales af Værkerne. Det viser, hvilke gode Aktiver vi har i disse Værker.

Jeg skal til Slut udtale Ønsket om, at Budgetterne maa vise sig at være lagt saa rummelige, at de vil være i Stand til at holde, og at de Ønsker, man indenfor Udvalgene har i forskellige Retninger, ogsaa kan gaa i Opfyldelse. Jeg indstiller hermed Budgettet til Godkendelse.

I. C. Sørensen: De Budgetter, der af de enkelte Udvalg indenfor Byraadet var til Behandling i Budgetudvalget, blev under Behandlingen i Budgetudvalget, nedskaaret med ca. 1.000000 Kr. Der er dog ikke nogen Grund til at tro, at det Budget, der i Dag ligger paa Byraadets Bord, derfor skulde være klippet saa stærkt, at det ikke kunde klippes yderligere.

Paa den anden Side er enkelte af de Ting, som Budgetudvalget har skaaret væk, og som var ønsket af de enkelte Udvalg, heller ikke saa urimelige Ønsker, at man maaske for bestandig ikke kan se disse Ønsker komme frem igen.

Det har imidlertid været Budgetudvalgets eenstemmige Opfattelse, at man trængte til et normalt Budget, der under rimelig Hensyntagen til Kommunens Tarv og Skatteyderne kunde være af en saadan Beskaffenhed, at Skatteprocenten ogsaa i Aar kunde falde, og vi fra vor Side saa naturligvis gerne, at den faldt 1 %.

Det er naturligvis vanskeligere og vanskeligere at lægge et saadant Budget i en By som Aarhus, der er i en stor og rivende Udvikling. Der er mange Opgaver for en By som Aarhus, store Opgaver, som vi fra vor Side ogsaa kunde gaa med til og oven i Købet gerne saa gennemført, men efterhaanden som Aarene gaar, vil man mere og mere opdage, at det bliver vanskeligere og vanskeligere at faa disse Opgaver igennem, fordi de sociale Udgifter bliver et saa alt overskyggende Problem i den kommunale Husholdning. I de enkelte Købstadskommuner har man længe ført en Politik ud fra den Opfattelse, at det var de sociale Udgifter, der var langt de vigtigste, og der er ikke Spor Tvivl om, at dette Hovedsynspunkt fra Flertallets Side i det lange

Løb vil lamme Foretagsomheden, Energien og Muligheden for at paatage sig nye Opgaver.

Det havde været naturligt, om man allerede i Aar havde kunnet sætte et Beløb af til Opførelsen af den nye Ringgadedro, som jo nu er en Kendsgerning, og til hvilken Kommunen i hvert Fald skal ofre 360000 Kr. Det var maaske ligeledes rigtigst, at Budgettet allerede i Aar havde indeholdt et Beløb til et nyt Raadhus, en Opgave som Aarhus Kommune jo ikke kommer uden om, og det havde været morsomt, om denne Opgave kunde have været gennemført i Jubilæums-aaret 1941, der er 500 Aaret for Erhvervelsen af Aarhus Købstads Privilegier. En saadan Opgave skulde jo forberedes teknisk og økonomisk i god Tid. Hertil kommer, at Kommunens Kontorforhold og Politiets Kontorforhold er spredt over saa mange Steder i Byen og er saa vanskelige, at man vist meget snart bliver nødt til at tage en samlet Løsning af Spørgsmaalet. Skattedirektøren har meget vanskelige Kontorforhold, og Politiet har meget vanskelige Kontorforhold, og saaledes kunde man blive ved.

Af større Opgaver, som utvivlsomt ogsaa trænger sig paa, og som skal løses indenfor en overskuelig Aarrække, er ogsaa Spørgsmaalet om Nedrivning og Ombygning af nogle af de gamle Bydele. Jeg tror ikke, at man i det lange Løb kommer uden om Frederiksgade-Projektet. Spørgsmaalet om Bispensgade fra Mejlgade er egentlig ogsaa et Spørgsmaal, der burde tages under Overvejelse, hvis man havde Penge til det.

Hver Gang man imidlertid staar overfor disse Opgaver, som kommunalt set var ønskelige, og som der kan føres mange fornuftige Argumenter frem for, saa viger man tilbage for det, fordi man

i det sociale Udvalg kræver saa mange Penge af Kommunen til deres Opgaver, at der ikke kan blive Penge til nye og positive Opgaver.

Den tidligere Formand for den socialdemokratiske Gruppe sagde engang, at Konsolidering altid havde været Partiets Achilleshæl, og jeg føler mig overbevist om, at efterhaanden som Tiden gaar, saa vil Misforholdet imellem de sociale Udgifters Størrelse og Størrelsen af Udgifter til positivt, nyttigt Arbejde blive Demokratiets Achilleshæl.

Naar Forholdet i en By som Aarhus er dette, at man i Maj Maaned 1935 har en meget lille Arbejdsløshed, mindre end de foregaaende Aar, og man samtidig i den samme Maaned formentlig bruger det største Beløb til kommunal Hjælp, man nogensinde har brugt i Aarhus Bys Historie, saa er der i hele Systemet noget forrygende galt.

Til Oplysning kan tjene, at Arbejdsløsheden i Maj 1934, hvor der ikke var nogen særlig stor Arbejdsløshed, var gennemsnitlig 4935, men i Maj 1935 var den kun 4341. Vi maa i det hele taget erindre, at sidste Aar ikke var, hvad man ellers fra saa mange Sider ønsker at sige, et Kriseaar. Det var tværtimod et overordentlig godt Aar for Byens Erhvervsliv, baade for dets Handel, Haandværk og Industri. Det var et saa godt Aar, at der maa være en alvorlig Fejl i Mentaliteten, naar man i saadan et Aar bruger saa store Beløb til sociale Udgifter, som Tilfældet har været. Ser man bort fra Socialkontorets Indtægter, herunder Refusion, var Udgifterne i Halvaaret April og Juli Kvartaler over 4.000.000 Kr. Det er Tal, der maa vække alvorlig Eftertanke, og man har i høj Grad Lov til at sige, at naar det gaar saaledes med det grønne Træ,

hvorledes skal det saa gaa med det tørre, for Sandheden er jo alligevel den, at vi meget let kan faa Aar, hvor den sociale Nød vil blive meget mere iøjefaldende og berettiget end i April og Juli Kvartaler 1935, og hvad saa.

Det forekommer mig derfor, at det, der under denne Budgetbehandling først og fremmest skal lyde, er et alvorligt Krav til det sociale Udvalg om at holde igen og se, hvilket Ansvar de i Virkeligheden har overfor Kommunens økonomiske Fremtid.

Det er i Virkeligheden uforsvarligt, at det sociale Kontor møder med en Forøgelse af Administrationsomkostningerne paa 41000 Kr.

Det er uforsvarligt, at det sociale Udvalg bliver ved med at udbetale ekstraordinære Ydelser og Understøttelser, før disse er endelig vedtaget af Byraadet paa den i Loven foreskrevne Maade.

Det er uforsvarligt, at det sociale Udvalg betaler Fagforeningskontingent med de enorme Beløb, der er Tale om. Jeg tror, at den socialdemokratiske Gruppes Formand Herr Stecher Christensen skulde have sin Opmærksomhed henvendt herpaa, naar han paa Torsdag i Radioen skal tale om Kommunalpolitik og Fagforeningspolitik.

Det er uforsvarligt, at Socialudvalget udbetaler Sygekassekontingent med over 150000 Kr.

Det er uforsvarligt, at det sociale Udvalg udbetaler i Kommunehjælp i April og Juli Kvartaler 1½ Mill. Kr. paa et Tidspunkt, hvor der bevislig ikke er særlig megen Arbejdsløshed i Forhold til tidligere Aar.

Hele denne Ødslen med Penge og den daarlige Mentalitet, der derved skabes, maa der sættes en alvorlig Bremse for.

Personlig føler jeg mig overbevist om, at en

af de største Fejl, der er begaaet ved Socialreformen, er den, at Formanden for det sociale Udvalg lønnes saaledes, at han føler det som sin Opgave at tilbringe hele Dagen paa Socialkontoret. Det er en given Ting, at en Partifælle, der er under stadigt Pres, bliver ganske anderledes afhængig i sine Dispositioner end den uafhængige Embedsmand, som dog burde være den egentlige Leder af Forsørgelsesvæsenet i Aarhus.

Det er ikke Meningen, at Formanden for det sociale Udvalg skal være Generaldirektør for Socialkontoret, hvilken Stilling han efterhaanden har tiltvunget sig paa Bekostning af Embedsmændene. Jeg tror, at hvis Formanden for det sociale Udvalg vilde føre en noget mere tilbagetrukken Tilværelse, vilde man opnaa betydelige Forbedringer paa det sociale Udvalgs Budget.

Naar der i Øjeblikket fra Socialkontoret udbetales over 8,000000 Kr. om Aaret, er det givet, at der paa mange Punkter vil kunne spares, hvis ikke den, der leder Udbetalingerne af saa enorme Beløb, af partipolitiske Grunde er afhængig af Per og Povl og pludselig opdukkende partipolitiske Valgstemninger her og der.

Det er hele dette Forhold til det sociale Udvalg, der gør, at de kommunale Budgetter efterhaanden bliver saa lidet opmuntrende. Dette enorme Pres fra det sociale Udvalg om Penge gør, at Budgetudvalgs Medlemmerne efterhaanden maa afvise mange naturlige Krav fra andre Udvalg, og det giver en gal Opstilling i det lange Løb.

Naar man oven i Købet med de nuværende Budgetter gaar saa vidt, at man i Øjeblikket er nødt til at se bort fra den Million, som en meget paakrævet Kildevandsledning paa Vandværksud-

valgets Budget jo i Virkeligheden kræver – ganske vist kan man maaske faa den financieret ad anden Vej, men før eller siden skal den alligevel betales, og Opførelsen skal vel ogsaa snart paabegyndes — saa vilde det være rimeligt, om man allerede nu tog den op paa de aarlige Budgetter, men man vægrer sig ogsaa herved og trækker det ud, fordi de kommunale Budgetter er saa belastede af de sociale Udgifter, at selv en saa samfundsnyttig Opgave som en ny Kildevandsledning indtil videre maa udsættes.

Hvad angaar de enkelte Budgetter, skal jeg lige gøre nogle enkelte Bemærkninger til nogle enkelte af Posterne.

Kommunens Ejendomme møder jo atter i Aar med Underskud. For alle, der har Ejendom, er dette jo i Virkeligheden ubegribeligt. Det er fra vor Side ofte foreslaaet at sælge de kommunale Ejendomme, og uden noget som helst større Besvær lykkedes det at sælge 4 af dem i Aaret, der gik, og der ligger i Øjeblikket Tilbud fremme om Køb af en hel Del Ejendomme. Jeg mener, vi skal fortsætte med at sælge disse. Erfaringen viser, at Kommunen ikke forstaar at administrere dem, men at Private kan faa meget mere ud af dem og gerne vil købe dem. Det er ganske vist beskæmmende for Kommunen, men der er jo ingen Grund til at have disse Underskudsforetagender, naar de paa private Hænder kan være Overskudsforetagender.

Vor Gruppe har desuden flere Gange foreslaaet, at den kommunale Malerforretning skulde ophøre. Den har efter min Mening ikke længere nogen Berettigelse. Prisreguleringsspørgsmaalet har man jo fra anden Side søgt at regulere gennem Licitation, og nu da de forskellige cooperative Fore-

tagender giver Tilbud, mener jo ikke engang Flertallet i Byraadet, at der er nogen Grund til at diskutere den Side af Prisspørgsmaalet. Men naar dette selv efter Flertallets Synspunkt er begrundet, saa er der formentlig slet ikke nogen som helst Basis længere for den kommunale Malerforretning. Slipper vi af med en hel Del af Kommunens Ejendomme, hvad vi nemt kan og ogsaa bør gøre, saa er der endnu mindre Grund til at beholde en kommunal Malerforretning.

I min Budgettale i Fjor gjorde jeg mig stærkt til Talsmand for, at der blev udarbejdet et Forslag til Salg af Villagrunde indenfor Aarhus Bygrænse, saaledes at man kunde faa standset den voldsomme Udflytning af gode Skatteydere.

Det har glædet mig at se de Forslag, der i den Anledning er udarbejdet af Stadsingeniøren, og jeg haaber, at Risvangens Villakvarter inden for Aarhus Bygrænse maa blive en kommunal Succes, saaledes at vi her faar et Villakvarter med Lys, Luft og god Beliggenhed i enhver Henseende, der kan aflaste det Savn, der eventuelt har været, og som har været medvirkende Aarsag til, at Folk er flyttet udenfor Bygrænsen. Jeg vil ogsaa tro, at Priserne paa Grundene i dette Villakvarter bliver rimelige, saaledes at det bliver et overkommeligt og fornuftigt Projekt, der vil tiltale en Del af de Folk i faste Stillinger og med faste Indtægter, som nu ellers i nogle Aar har søgt uden for Byen.

Paa Budgettet er optaget en Del af et Tilskud til Kystsikringsarbejdet ved Moesgaard. Angaaende den nærmere Udnyttelse af dette Areal henviser jeg til de tidligere førte Forhandlinger, specielt angaaende den paatænkte Bungalov-Bebyggelse ved Moesgaard Strand. Den

Bungalov-Bebyggelse, vi saa paa ved Nyborg Strand for et Aars Tid siden, forekommer mig at være meget tiltrækkende, og jeg tror, at man med visse Ændringer skulde overføre denne Bebyggelse paa Moesgaardarealerne, saaledes at man fik en Bungalov-Bebyggelse i en af Kommunen foreskrevne Højde og Maximumsstørrelse, for at de ikke skal virke forstyrrende i Landskabet, ligesom man skulde træffe Bestemmelse om, at disse Huse ikke maa benyttes til Vinterbeboelse, ligesom Husene naturligvis kun skal optage en Del af Arealet, maaske kun Halvdelen af Arealet. Jeg vil henstille, at dette Spørgsmaal snarest tages op til fornyet Overvejelse. Derved kan vi ogsaa beholde en Del af de Skatteydere, der er interesseret i Sommerbeboelse, som Skatteydere hele Aaret inden for Aarhus Grund.

Skolevæsenets og Medicinalvæsenets Budgetter er jo begge steget meget betydeligt.

Spørgsmaalet om en Forhøjelse af Sygehustaksterne har jo flere Gange været fremme, og i Betragtning af, at Medicinalbudgettet stiger saa enormt, og alle nu er Medlem af Sygekasse, saa er det maaske et Spørgsmaal, om ikke man før eller senere bliver nødt til en Takstforhøjelse, selv om det ikke hører til de behagelige Ting.

Det er jo store Krav, der stilles fra Hospitalernes Side, men paa den anden Side er vi naturligvis alle interesseret i at have et saa godt og veludviklet Hospitalsvæsen som muligt. En enkelt af Afdelingerne deroppe forekommer mig endda i nogen Grad at være stedmoderligt behandlet, nemlig Tuberkuloseafdelingen, og jeg tror ikke, at man i det lange Løb kommer uden om en virkelig Forbedring af denne Afdeling, navnlig da Folk paa Tuberkuloseafdelingen jo

gennemgaaende opholder sig meget længere paa Hospitalet end paa de andre Afdelinger, og der derfor kunde være megen Grund til at gøre det hyggeligt og godt for dem, end hvor Folk maaske kun opholder sig paa Hospitalet en kort Tid.

Med Hensyn til Sporvognene vil jeg kun lige henlede Opmærksomheden paa et enkelt Spørgsmaal, hovedsagelig det fra Hammelbanen fremsatte Ønske om at faa Sporvognene til at køre forbi Hammelbanen. Det forekommer mig, at det let kunde ordnes, og at det burde ordnes. Der kommer jo alligevel en Del Mennesker ind med Hammelbanen, og alle Steder i Landet, hvor man overhovedet har Sporvognskørsel, betragter man det som en naturlig Ting, at der er Stoppested ved Banegaardene.

Med Hensyn til de mere kulturelle Opgaver i Byen, er vi fra vor Side med Glæde gaaet med til et Tilskud til den gamle By, saaledes at Tilskudet er 20000 Kr., og det forekommer mig, at Aarhus Kommune slipper billigt. Den gamle By er jo en enestaaende Turistattraktion, og man bør heller ikke fra Kommunens Side glemme de meget store private Ofre, der er bragt, private Ofre saa store, at det forekommer mig, at vi nu, hvor der kan blive Tale om en Del Udgifter til Istandsættelse og lignende, med Rette maa kunne gaa med til at forhøje Tilskudet til Den gamle By.

Det er ligeledes med Glæde, at vor Gruppe gaar med til at fortsætte Bevillingen til Aarhus Byorkester, som jeg tror, vil komme til at betyde en virkelig kulturel Indsats i Aarhus, og man maa haabe, at det vil lykkes dette Orkester, der i sin Art er ret enestaaende her i Landet, at faa yderligere nødvendige Midler igennem Statstilskud, hvilket jeg absolut synes, det maa være berettiget til.

Om Tilskudet til Aarhus Universitet er der jo ogsaa Enighed indenfor Grupperne, og det er jo kun naturligt, naar man ser den store Iver, der ad privat Vej er lagt for Dagen i dette for Aarhus By saa betydningsfulde Foretagende.

Til Revision af Kommunens Regnskaber er der afsat et Beløb paa 10000 Kr., uden at der er truffet Bestemmelse om, hvorledes dette skal anvendes. Jeg vil imidlertid paany henstille, som jeg har gjort det tidligere i Byraadet og i Udvalgene, at man kommer ind paa en virkelig effektiv Revision. Jeg tror, den er meget paakrævet, og jeg vil navnlig henstille, at man saavidt muligt ordner det paa den Maade, at man foruden den kommunale Revision i det daglige har Revisorer udefra. Der er nu en Værdi i den Revision, der kommer udefra med nye Synspunkter og nyt Initiativ.

Alt i alt kan vi fra vor Gruppes Side indstille det foreliggende Budget til Vedtagelse, idet vi haaber, at det sociale Udvalg maa forstaa, at det navnlig er deres Vilje til et godt Budget, vi appellerer til.

Der er mange Ting, der foruroliger os, det skal jeg ikke nægte. Om det sociale Udvalgs Budget kunde man næsten sige med Kjeld Abels Ord i »Melodien, der blev væk«: »Det kunde have været saa godt, men det er faktisk skidt.« Det er ikke nemt at lægge et saadant Budget for et Byraad med de Vilkaar, som det sociale Udvalg efterhaanden byder, men vi haaber og venter stadig, at denne Kursændring kommer, og at Skridtet hertil gøres fra det sociale Udvalgs Side.

Angaaende selve Skatteprocenten, er det for tidligt at udtale sig om denne i nærværende Møde.

Jeg skal tilsidst kun lige komme med et Par Bemærkninger i Anledning af det Forslag, der er

fremme fra Indenrigsministerens Side om en fælles kommunal Udlignings Fond. Man har i Bemærkningerne til det paagældende Lovforslag fra Ministeriets Side specielt villet paapege, at man vilde forsøge at imødegaa Uligheden i de forskellige Kommuners økonomiske Forhold. Dette har man jo gjort paa forskellig Maade i de forskellige Lande.

Man har i Udlandet hovedsagelig fulgt to Veje til Imødegaaelse af Uligheden i Kommunernes økonomiske Forhold. I nogle Lande har man ladet Staten overtage Paaligningen og Optrækkningen af Indkomstskatten, saaledes at denne i samtlige Kommuner foregaar efter de samme Regler. Det herved indvundne Skattebeløb har man derefter fordelt mellem de enkelte Kommuner under Hensynstagen til Folketal, Areal og lignende Kriterier. I andre Lande har man ladet Staten overtage en stor Del af de kommunale Udgifter, enten ved direkte Overførelse af Udgifterne fra Kommunen til Staten eller gennem Tilskud fra Staten til Kommunerne. I sidstnævnte Fald fastsættes Statstilskudets Størrelse ofte under Hensyntagen til Skatteevnen hos Kommunens Indbyggere.

I Danmark har Staten gennem ret betydelige Tilskud til Kommunerne søgt at modvirke Uligheden i den kommunale Skattebyrde.

Det forekommer mig, at man i disse Bemærkninger fra Indenrigsministeriets Side glemmer en væsentlig Ting. For at opnaa en ensartet Beskatning er det nødvendigt at fremskaffe ensartet Ligningssystem, og jeg tror, det vilde være rigtigst, om man fra Budgetudvalgets Side tog dette Spørgsmaal om Ligningskommissionen og dens Arbejde op til Behandling, idet man da først fik det sande Indtryk af, hvad de forskellige Kommuners Skatteprocent i Virkeligheden er.

Løvrigt forekommer dette Forslag om fælles kommunal Udligningsfond at være ret farligt for en Kommune af Aarhus' Beskaffenhed, idet den Slags Forslag i første Række kun er en cadeau til de daarligt styrede Kommuner, og det vilde maaske derfor være rigtigst, at man i Tide ogsaa fra det socialdemokratiske Parti her i Aarhus Byraad raabte et Varsko overfor Rigsdagens Medlemmer om Konsekvenserne af denne Lov. Naar man nu igennem flere Aar saavidt gørligt er naaet til Enighed om Budgettet her i Aarhus, er det jo netop, fordi vi gerne vil have denne By, vi elsker, ind i saa sunde og økonomiske Forhold som muligt, og jeg vil gerne paa den konservative Gruppes Vegne takke for venlig Imødekommenhed og Forstaaelse hos Fler-tallet overfor vore Synspunkter under Budget-behandlingen.

J. R. Fanger: Vor Gruppeformand har bedt mig sige et Par Ord om Kommunens Værker, og det er jo et taknemligt Hverv, især i Sammenligning med de sociale Budgetter. Værkernes Budgetter er lagt meget rummeligt og vil antagelig give et stort Meroverskud. Elektricitetsværkets Indtægter er temmelig sikkert sat 60—70000 Kr. for lavt; Strøm til Sporvejene er anslaaet til 108000 Kr., men paa Værkets Konto kun sat til 91000 Kr., altsaa en Forskel paa 17000 Kr. Gudenaacentralens Pris paa 12 Øre bliver nok sat 1 Øre ned, og det betyder en mindre Udgift paa 36000 Kr. for Elektricitetsværket. Kulprisen er sat til 22 Kr., en væsentlig Forhøjelse fra i Fjor, men muligvis sat noget for højt, og Udgiften til Vedligeholdelse er ligeledes sat meget højt, saa det skulde være underligt, om Elektricitetsværket ikke gav ca. 200000 Kr. mere i Over-

skud end efter Budgettet. For de andre Værkers Vedkommende er Budgetterne lagt paa lignende Maade, omtrent som Havnens Regnskab. Skønt Værkerne saaledes giver store Tilskud til Kommunen, er vore Priser egentlig ikke høje; Aarhus ligger i den laveste Trediedel af Byerne. Det er ikke helt rigtigt, at Prisen for Lys i Aarhus er 35 Øre, for efter et vist Forbrug gaar den ned til 12 Øre, saa Gennemsnitsprisen bliver ca. 26 Øre. Havde vi ikke haft en saa mægtig Prisstigning paa Kul, kunde der have været Tale om en Nedsættelse af Priserne; det er dog sket indirekte, naar ikke Prisen er steget i Forhold til Kullene, men maaske den Tid er nær, hvor vi maa spekulere paa en Nedsættelse. Den eneste Forandring, der er sket, er Indførelse af Dobbelt-Tarif- Pris for Lys i Butikker. Af nye Ting kan nævnes, at vi endelig har faaet en Ordning med Indbetaling for Gas og Elektricitet, og det vil sikkert betyde en Besparelse paa ca. 30000 Kr. En anden Ting i Forbindelse med Elektricitetsværket er Byens Belysning, som nu koster $\frac{1}{4}$ Mill. Kr.; det er en stor Post, og jeg mener, at vi burde gøre som i Aalborg, at Byens Belysning bliver lagt ind under Værkerne, som saa giver et mindre Tilskud til Kommunen. Det er Elektricitetsværket, der bevilger Lamperne og samtidig tager Indtægten af dem, saa det er et lidt skævt Forhold.

Hvad Fjernvarmen angaar, er der meget forskellige Meninger derom; enkelte Forbrugere har raabt temmelig højt, saa der er blevet en vis Mistro til den. Det er uberettiget; den er ikke for dyr, naar den bliver passet ordentlig; jeg er udmærket tilfreds med den, hvor jeg bor. Her er sket den Ændring, at naar en Ejendom har

brugt en vis Mængde Varme til ordinær Pris, vil Resten af Forbruget blive til en lavere Pris, der kun dækker Kulprisen, altsaa et lignende Forhold som ved Lys. Der er ogsaa visse Fordele ved Fjernvarmen, f. Eks. varmt Vand hele Aaret, der let vil spare 100 Kr. i Gas til en Lejlighed; der spares Skorstensfejerpenge, som betyder 50-100 Kr. om Aaret for en Ejendom; dog kræves der i saa Fald Gaskedler. Der behøves heller ikke Rum til Kul o. lign., og man undgaar det Snavs, der følger dermed. Naar Fjernvarmen altsaa er kommet en Del i Miskredit, er det ikke med fuld Føje; der kunde maaske trænges til en Prisnedsættelse, og det kommer vel ogsaa, efterhaanden som vort Net bliver større. Forbrændingsanstalten og Svømmehallen er dejlige, men dyre. Angaaende Svømmehallen har vi faaet en Overenskomst med Sygekasserne, saa vi haaber i de kommende Aar at kunne afholde de direkte Driftsudgifter og nøjes med at give Tilskud til Afskrivning og Forrentning. For Forbrændingsanstaltens Vedkommende er der det omvendte Forhold, at en Stigning i Kulprisen for saa vidt er en Fordel, idet den da betaler sig bedre gennem Leveringen af Damp til Værket.

Sporvejene har i Aar overtaget Ruterne til Kongsvang og Rosenvang. og til Oktober Aabyhøj. Her er maaske et Punkt, hvor kommunal Drift har sin Berettigelse, for Trafikmidler skal helst arbejde sammen. Der har fra Stadionkvarteret været klaget over, at Rosenvangsruuten til Tider var overfyldt, og stiger Trafikken stadig, maa vi vel have hyppigere Kørsel. Sporvejenes Regnskab tiltaler mig ikke, og forhaabentlig bliver det stillet anderledes op næste Aar; Generalomkostningerne bør fordeles mellem Sporveje og

Trambusser, saa man kan se, hvad de giver hver for sig.

Vandværksudvalget var maaske noget ked af det efter at have været hos Budgetudvalget; men det har dog faaet Lov til at lave Marselisborgværket til $\frac{1}{4}$ Mill. Kr., og det er betalt om 3 Aar. Saavidt jeg ved, borer de stadig efter Vand, og der vil ogsaa i det kommende Aar foreligge store nye Opgaver, Kildevandsledningen, nye Pumper, Elektrisering af Vandværket o. s. v., til ca. 1 Mill. Kr. Disse Spørgsmaal skal løses, men jeg mener i Modsætning til vor Gruppeformand, at disse Penge maa kunne laanes, saa vi kun faar Renter og Afdrag at betale; det er for meget at tage paa de aarlige Budgetter. Vandværksudvalget har dog ogsaa i indeværende Aar mange nye Anlæg, saaledes 20000 Kr. til Pumpe- og Renseanlæg i Stautrup, saa Udvalget har egentlig ikke noget at beklage sig over.

Kloakpumpestationen er et af vore gode Aktiver. Vi har lagt Kloakkerne ind under denne, ikke for at forandre Brolægningsvæsenets Omraade, men fordi de naturligt hører dertil. Der har været klaget over Badevandet i Bugten; nu klorer vi Vandet om Sommeren for at holde Bakterierne væk; det er maaske ikke helt tilstrækkeligt, men dog en Fordel for de badende, og det er overkommeligt. Brolægningsvæsenet har ingen Overraskelser paa sit Budget; det er omtrent det samme Antal Gader, som vi plejer at have. Jeg kunde ønske, at vi havde noget mere af Motorskatten at disponere over, men mine Forgængere i Udvalget har desværre lagt Beslag paa den almindelige Motorskat paa $\frac{1}{4}$ Mill. Kr.; den bliver brugt til Betaling af Randers Landevej, som vi maa forrente og afskrive, og i de 7 Aar, jeg har

været Medlem af Udvalget, har vi ikke haft megen Glæde af Motorskatten; forhaabentlig bliver vi engang færdig med disse Afdrag, saa vi faar mere Glæde af den. I Aar har vi dog faaet 52000 Kr. til Skovvangsvej. Brolægningsvæsenet beskæftiger mange Arbejdere, og der har været rolige og stabile Arbejdsforhold; sidste Aar kom der et Reguleringstillæg, men det sker ikke i Aar efter det ny Pristal, kun de timelønnede Haandværkere vil stige $2\frac{1}{2}$ Øre pr. Time. Det kunde siges, at Arbejdsmændene var kommet lidt højt op, men der er vist sket en lille Kursændring, saa vi faar vel nok en Overenskomst med dem, ellers maa vi udbyde noget mere i Licitation.

Angaaende Brandvæsenet kan man vel være enige om, at vi skal have et moderne Brandvæsen, men vi skal heller ikke ofre for mange Penge dertil. Der kunde godt her laves et Slags Udligningsfond fra Brandforsikringsselskaberne. Brandvæsenets Opgave maa først og fremmest være at redde Menneskeliv og nationale Værdier; men selv om man koster nok saa meget paa Brandvæsenet, bliver Brandforsikringskontingenterne ikke billigere, og der er næppe Grund til Udvidelser, saa længe Brandforsikringsselskaberne ikke giver Tilskud til dette Budget.

Jeg skal til Slut nævne nogle Tal, der viser, hvilke Tilskud og Overskud der fremkommer fra Værkerne. Elektricitetsværket giver i Tilskud og Overskud 1.062000 Kr., Gasværket 658000 Kr., Fjernvarmen 28000 Kr., Sporvejene 41530 Kr., Kloakpumpestationen 185160 Kr. og Vandværket 461904 Kr. Det giver et samlet Tilskud til Kommunen paa 2.436774 Kr. fra disse Værker. Det betyder, at hvis vi ikke havde dem, vilde Skatteprocenten stige $3\frac{1}{2}$, men det ønsker vist ingen.

Til Nyanlæg ved Værkerne er der opført 620000 Kr. og til Renter og Afdrag 1.625000 Kr. eller ca. 7 % af Værdien. Naar dertil kommer Fornyelsesfondene, de meget rigelige Afskrivninger, og Tilskud til Forbrændingsanstalten og Svømmehallen, bliver Resultatet endnu finere, og det Spørgsmaal maa da melde sig, om man ikke snart kunde sætte Priserne ned.

Af større Poster paa Budgettet kan ogsaa nævnes 500000 Kr. til Forøgelse af Kassebeholdningen, 200000 Kr. til Fond for Køb af gamle Ejendomme og 175000 Kr. til Pensionsfonden. Den sidste Post blev indført i Fjor, og her burde ogsaa medregnes Renter. Saa er der 110000 Kr. fra Motorskatten til Afbetaling paa Randers Landevej og Fornylsesfond paa 480000 Kr. I det store og hele staar Budgetterne godt, men det maa være en Forudsætning, at de bliver holdt; det er kedeligt, naar f. Eks. Skolevæsenet og Hospitalsvæsenet sidste Aar mødte med Overskridelser paa ca. 60000 Kr.; det maa være alle Udvalgs Opgave at sørge for, at Budgetterne holdes.

Med Hensyn til Skatteprocenten maa vi haabe, at den bliver saa lav som muligt. Med en Udgift paa godt 8 Mill. Kr. vil der med den samme Skatteindtægt som i Fjor blive en Stigning paa 0,4; hvis Skatteindtægten stiger med 3 %, bliver Resultatet som i Aar; en Stigning i Indtægten paa 6—8 % vil give et Fald paa 0,5, og en Stigning paa 11 % giver et Fald paa 1. Jeg haaber, at det sidste kan blive Tilfældet.

Dermed vil ogsaa jeg anbefale Budgettet, som det foreligger.

Chr. Nielsen: Det forbavser mig noget, at den borgerlige Gruppes Ordfører til Slut anbefaler et Budget, som indeholder flere Poster, der

efter hans Opfattelse skulde være uforsvarlige. Men det er maaske den Mentalitet, som Landsretssagføreren taler om, der er noget i Vejen med, eller maaske det ikke skal tages saa højtideligt. Det er rigtigt, at der paa indeværende Aars Budget desværre bliver en Overskridelse paa 300000 Kr.; det skyldes dels mindre Refusion, dels det Beløb, som Budgetudvalget skar os ned med. Naar vi i Budgetudvalget blev enige om af skattemæssige Grunde at gaa ned, saa nytter det ikke at angribe os derfor, endog personligt, hvis vort Budget ikke kan holde. Det Budget, vi har lagt i Aar, er lagt efter de Udgifter, der antagelig vil blive paa den sociale Forsorg i Aar; vi er blevet enige om at ændre lidt derved, og det er mit Haab, at det kan holde alligevel; en anden Nedsættelse af Budgettet for Aldersrentens Vedkommende staar for Budgetudvalgets egen Regning; det har det sociale Udvalg ikke kunnet slutte sig til, for vi tror ikke, det kan holde. Naar vi har lagt Budgettet saaledes, at det ikke er blevet større, er det ikke, fordi vi ikke har Ting, som vi ønsker gennemført, og som trænger sig stærkt paa; men det er, fordi vi er klar over, at de store Udgifter skal holdes nede paa et forsvarligt Niveau, men heller ikke mere. Vi kan godt tænke os, at en Udvidelse af De gamles Hjem inden ret længe bliver paakrævet; der er Masser af Mennesker paa Ekspetancelisten, som ikke kan faa den Kur og Pleje, de har Krav paa, saa vi kommer muligvis til at tage dette Projekt op til næste Aar. Et andet Omraade er forebyggende Børneværnsforanstaltninger, som skal gennemføres. Jeg kan her henvise til den Lovpligt, Kommunen har paa dette Omraade, og flere Kommuner er her forud for Aarhus.

Naar man piller et Tal ud for at vise, hvad der er betalt i en Maaned elier et Kvartal efter det foreliggende Regnskab og sætter dette i Forbindelse med Arbejdsløshedsstatistikken, saa er det ikke noget reelt Billede eller noget Bevis for, om disse Udgifter har været forsvarlige eller ikke. Der er ogsaa dertil at sige, angaaende det Regnskab, som Landsretsagføreren nævnte, at vi Aaret før i dette Kvartal havde Kriselovene at falde tilbage paa, og naar en Lovgivning ophører det ene Aar i April, vil Udgiften paa det sociale Budget meget let blive større; vi skal se paa Helheden, og saa kan vi diskutere, om det, vi betaler i Understøttelse, er forsvarligt eller ikke. Vi mener, det er forsvarligt, og det har Udvalget indtil for kort Tid siden været enig om. Hvorfor man saa pludselig begynder at angribe de sociale Udgifter, ved jeg ikke, maaske er det med det forestaaende Valg for Øje. Jeg kan nævne, at Arbejdsløsheden i November og December i Aar var for organiserede Arbejdere ca. 600 større end i Fjor, og naar disse bliver ledige, er det et Tegn paa, at der er virkelig Arbejdsløshed.

Naar Landsretssagføreren saa siger, at det er uforsvarligt at møde med en Stigning paa 40000 Kr. til Administrationsudgifter, saa kan jeg ikke indse dette, navnlig da de 22000 Kr. er den naturlige Stigning i Lønningerne i Henhold til Lønregulativet. Man vil vel ikke have, at de Folk, der er beskæftiget paa Socialkontoret, skal holdes nede paa en lavere Løn for at holde Udgifterne nede; det er altsaa Udgifter, som Udvalget ikke er Herre over. Yderligere har man ved en Byraadsbeslutning ansat en Fuldmægtig til 5000 Kr., hvilket der har været Enighed om.

Det øvrige skyldes Udgift til Kartotekskabe, Skrivemaskiner o. s. v., saa der er ingen overflødige Personer paa Kontoret. Det stemples ogsaa som uforsvarligt at yde Kontingent til Arbejdsløse, og her maa det igen være Mentaliteten, der svigter, for Loven siger udtrykkelig, at de kan faa det, og det vilde da ogsaa være daarlig Økonomi for Aarhus Kommune at lade en Mand slette af sin Forsikring og overgaa paa Kommunehjælp. Det gælder ikke mindst for Sygekasserne, som har faaet Tilgang af mange Tusinde Mennesker fra April 1935; det er de daarligst stillede i Samfundet, som vi her søger at hjælpe med deres Kontingent, saa de kan blive fri for at betale Lægehjælp og Medicin, og disse Mennesker har lovmæssig Krav derpaa. Jeg giver ikke meget for Landsretssagførerens Henstilling om bedre Forhold paa Tuberkuloseafdelingen, naar Folk skal holdes nede paa et Minimum, under Sultegrænsen, hvorved de netop bliver Ofre for disse Sygdomme.

Jeg skal ikke opholde mig særlig ved Landsretssagførerens Bemærkninger om Socialudvalgets Formand; men det er dog et godt Stykke ved Siden af, hvis man virkelig mener, at den Omstændighed, at der sidder en Formand paa Kontoret og varetager det Arbejde, som Loven paabyder ham, at det skulde betyde, at saa vil de sociale Udgifter stige uforsvarligt. Der er Ting, jeg kunde have Lyst til at fortælle Byraadet, men det bliver for lukkede Døre, navnlig med Henblik paa min Virksomhed, og jeg kan ikke finde mig i, at man i et offentlig Møde udtaler, at det er mig personlig, der er Skyld i, at de sociale Udgifter skulde være uforsvarlige i Aarhus Kommune. Det er at komme for langt ud; det maa

skyldes Mangel paa Kendskab til Forretningsgangen paa Socialkontoret, naar man mener, at det er mig, der sidder i første Række og deler ud til gode Venner og Bekendte. Sæt Dem ind i Forretningsgangen, saa vil De komme til et andet Resultat! (En Stemme: Det er ikke nemt at komme ind paa Kontoret!) Jo, De kan godt komme ind, og De kan ogsaa faa de Oplysninger; men der er visse Oplysninger, som De ikke kan faa udenom mig, navnlig ikke, hvis de skal bruges i partipolitisk Øjemed. Hovedansvaret ligger paa Udvalgets Formand, og det Ansvar tager jeg, men jeg har det ikke direkte fra mig selv, men fra Udvalget. Forøvrigt skal Formandens Arbejde gøres paa Kontoret, men hans Arbejde er ikke at dele Understøttelse ud; der er Arbejde paa mange forskellige Omraader, som ikke kan gøres paa 8 Timer daglig, men det gør heller ikke noget.

Forøvrigt er der næppe Grund til nu ved dette Møde at blive saa bange for de sociale Udgifter; de Herrer har i hvert Fald været længe om at blive opmærksom paa deres Størrelse, for Stigningen siden 1934 er ikke ret stor, og der er ikke Grund til nu at ville bilde Befolkningen ind, at de er steget ganske forfærdeligt. Vi beklager alle de store Udgifter, men vi er nødt til at afholde dem, fordi alt er Ting, som Folk har billigt Krav paa. Stigningen i Aar skyldes næsten udelukkende Aldersrenten, fordi vi faar 200000 Kr. mindre i Refusion, og vi skal betale 78000 Kr. mere, altsaa omtrent 300000 Kr. Der er yderligere en Stigning for De gamles Hjem, hvor det sociale Udvalg ikke kunde faa sit Kostreglement anerkendt, medmindre der skete en Ændring; ogsaa en Ændring af Varmeanlæget til 8800 Kr. har været nødvendig. Den Stigning, der er paa

Budgettet i Aar, kan det sociale Udvalg overhovedet ikke have Indflydelse paa.

Men til Trods for den Overhaling, jeg har faaet, er jeg dog ikke mere forknytt, end at jeg vil forbeholde mig at stille Ændringsforslag til 2. Behandling til Post 2285, nemlig 4200 Kr. til 7 Diakonisser, som jeg gerne vil have forhøjet med 700 Kr. Det er vist velkendt i Byraadet, at selv om vi skal overtage den kommunale Sygepleje, vil der alligevel være stærk Brug for Diakonissernes udmærkede Arbejde. Ligeledes vil jeg stille Forslag om, at de 40000 Kr. til Sygekasserne, der ikke er opført i Aar, igen optages paa Budgettet.

H. J. B a d e n: Jeg vil begynde med paa Vandværksudvalgets Vegne at takke Hr. Fanger for al den Trøst, vi fik. Det var en Smertens Dag, da vi maatte stille her; vi havde en Fornemmelse af, at vi var blevet snydt, man kunde maaske med en Slags Symbolik sige, saa Vandet drev af os; behageligt var det i hvert Fald ikke. Vi havde tænkt i nogen Grad at efterligne Budgettet for Belysningsvæsenet, som Hr. Fanger betegnede som meget rummeligt; vi vilde ogsaa gerne have et rummeligt Budget, saa der kunde blive Raad til et eller andet paakrævet. Det var kedeligt nok at have Folk i Budgetudvalget, der havde været med til at lave saa rummelige Budgetter, for derved opdagede de vor Fidus og forhindrede den; nu er vi blevet klippet baade paa Kryds og tværs, saa vi bliver nødt til at stille Ændringsforslag til 2. Behandling. Vi havde 30000 Kr. paa vort Budget som Begyndelse til den ny Kildevandsledning; de er forsvundne, men vi bliver nødt til at kræve 10000 Kr., for der er nedsat en Landvæsenskommission; det

er ganske vist længe siden, men den skal jo engang til at fungere, og det vil koste noget. Ligeledes er det nødvendigt, inden vi kan fremkomme med Projekt til Kildevandsledningen, at foretage visse Jordbundsundersøgelser paa det Terræn, den skal igennem, før kan vi ikke faa Overslag over Beløbet. Da Byraadet i sin Tid lavede Finansplan, blev der spurgt Udvalgene, om de havde Brug for Laanemidler; da tillod Vandværksudvalget sig at svare, at det havde vi ikke, naar vi kunde slippe med at betale det sædvanlige Tilskud til Kommunekassen; det mente vi at have et Slags Løfte om, men disse Tilskud stiger stadig, og det føler vi os noget brøstholdne over. Det er os dog til nogen Trøst, at vi kan vente Forstaaelse hos Hr. Fanger, og forhaabentlig ogsaa fra andre. Vi vil gerne skaffe Aarhus det bedste Vand i Danmark, og samtidig stiger Vandforbruget forholdsvis stærkere end Befolkningstallet, grundet paa Indretning af W. C. og Badeværelser o. s. v., men vi fortrøster os til, at Byraadet ikke vil lægge os Hindringer i Vejen, naar vi kommer med de nødvendige Forslag.

Angaaende Kommunens Beboelsesejendomme, saa vilde jeg have savnet de kendte Toner, hvis de ikke havde lydt i Aar; dem har jeg hørt nu gennem 11 Aar. Ingen saa dog hellere end jeg en fin Balance for Kommunens Ejendomme, men det synes at være meget vanskeligt at faa en bedre Balance, da vi dog har haft saa mange kloge Mænd i Udvalget; jeg er selv ikke Fagmand, men vi har en Fagmand i Udvalget, og vi havde tidligere Hr. Perregaard, der jo var særlig sagkyndig; alligevel har det ikke været muligt at faa den ønskede Balance. Nu omtaler Stecher Christensen, at Vedligeholdelsen i Aar-

hus i Forhold til Lejebeløbet koster mere end i København. Det er nok rigtigt, men det har sin ganske naturlige Forklaring deri, at Huslejen i København ligger betydelig højere end her. Saa har de i København udvist Fiffighed paa visse Vedligeholdelsesomraader, som vi ikke er kommet ind paa her, f. Eks. har jeg set visse Ejendomme, hvor man har behandlet Væggene paa Bagtrapperne med en Slags Paastritning af Cement, omtrent som man i gamle Dage behandlede Nødtøftshuse, men det er dog nogle grimme Bagtrapper. Naar Landsretssagføreren taler om at sælge de kommunale Ejendomme, fordi de er et daarligt Aktiv, saa kan der siges en hel Del baade for og imod dette; men dertil er dog at bemærke, at saa snart Kommunen har solgt en Ejendom, bliver Lejen straks forhøjet. Om vi er interesseret i at faa Lejeniveauet til at stige, er noget andet; det er jeg ikke sikker paa. Folk, som har Forretning i Kommunens Ejendomme, er begyndt at sikre sig Forkøbsret til Husene eller faa en fleraarig Lejekontrakt, for de ved, at naar Ejendommene bliver solgt, risikerer de enten at blive sagt op eller faa Lejen forhøjet, saa de ser deres Eksistens truet; derfor er der visse Ting at tage i Betragtning i denne Sag.

Saa nævnte Landsretssagføreren en Ting, som jeg kan slutte mig til, nemlig hans Ønske om et nyt Raadhus. Udvalget for Bygninger og Inventar har ogsaa Kommunens Kontorlokaler at administrere; vi har en Række flinke Brugere af disse Lokaler, men de bliver efterhaanden onde paa Grund af Pladsmangel. Vi ved, hvordan det gaar med Tæerne i en Sko, der er for lille, saaledes gaar det ogsaa i de kommunale Institutioner. Det vilde derfor glæde mig, om man

indenfor en overskuelig Fremtid kunde begynde paa at faa bygget et nyt virkelig rummeligt Raadhus. (En Stemme: Og en Politigaard!) En Politigaard har jeg ikke saa stor Interesse i; det bliver forhaabentlig en Statsopgave. Men da jeg eventuelt kan blive refereret i Avisen, vil jeg benytte Lejligheden til at efterlyse nogle »Danielsen«er, der vil skænke Byen Penge til et nyt Raadhus; det var smukt, om det private Initiativ vilde udfolde sig paa et saadant Omraade.

Angaaende Moesgaard-Arealerne var Landsretssagføreren inde paa, at de skulde bebygges. Jeg vil haabe, at man fra anden Side holder lidt igen, saa vi ikke faar ret meget bebygget. Det store Aktiv for Aarhus ved dette Køb er det prægtige Areal og den herlige Tumbleplads derude; skulde det bebygges, var Pengene ikke givet ud, som de burde; men jeg haaber heller ikke, det sker, i hvert Fald ikke, saa længe vi har det nuværende Styre.

Hr. Fanger talte noget om Kloakvandet, som gik ud i Bugten. Udvalget for Bygninger og Inventar har en Del med Badeanstalter at gøre, og jeg vil henstille, at man indfører det bedst mulige Rensningsapparat inden for længe. Det gjorde ikke meget, om Maagerne skulde fare lidt længere omkring efter Føden; men det var rart, om vi kunde blive fri for de grimme Strømme, der kan opstaa i Bugten. Hvis de paagældende Udvalg kunde gøre noget i Retning af at forbedre Vandet i Bugten, tror jeg at kunne tilsige dem alle de Badeinteresseredes Tak og Anerkendelse.

A n d r. B i t s c h: Naar man i en Aarrække har haft Lejlighed til at overvære Budgetbehandlingen i Aarhus Byraad, saa skiller den sig det ene Aar ikke meget fra de tidligere. Budgetudvalgets Med-

lemmer er altid meget tilfredse med Budgetforslaget og nærer dyb Beundring for det, og jeg er ogsaa tilbøjelig til at sige, at det er et godt og sundt Forslag. Paa den anden Side kan det indeholde en vis Fare; det er Nedskæringskniven, som maaske til næste Aar skal bruges endnu stærkere. Aarhus er en By i stærk Udvikling; den vokser med et lille Skanderborg hvert Aar, og de forskellige Udgifter maa da ogsaa stige.

Angaaende Budgettet for Gader og Vejvæsen, er der fra gammel Tid en vis Lyst til at skære dette ned, naar der endelig skal skæres ned paa de »Væsener«, som ikke er lovmæssige, og adskillige paakrævede Arbejder bliver saa ikke udført. Paa den anden Side kan jeg holde med Budgetudvalget i, at saa længe vi har den stærke Udvikling med Anlæg af Gader og Kloaker i Byens Yderkanter, kan vi ikke stramme Budgetterne altfor stærkt, idet disse Ting giver meget Arbejde. Angaaende Motorskatten er det stadig Hr. Fangers Opfattelse, at den kunde administreres betydeligt bedre af Brolægningsudvalget. Nu er Hr. Fanger jo kommet i Budgetudvalget, og saa betyder det naturligvis mindre end før, men Budgetudvalget har dog været noget velvilligt, idet vi efterhaanden har faaet adskillige Maskiner paa denne Konto, og i Aar Penge til Skovvangsvej.

Angaaende Henlæggelse af Fornylsesfond skulde vi maaske ogsaa noget ind derpaa. Kloakpumpestationen er for gammel og for lille, og i Stedet for at laane kunde man have et Fond til Fornylse af den. Hele Spørgsmaalet om Rensning af Spildevand er et udviklet System; de, der har lidt Kendskab til Badeforhold, ved, at det er vanskeligt med et Vand som Aarhusbugten uden fortsat glidende Strømme at holde det fri

for Urenheder, og foruden Spildevandet, har vi ogsaa Tang o. lign. til at genere os. Til Bortfjernelse af Sne har vi et ringe Beløb paa 25000 Kr., men med den Vinter, vi har haft, vil det ikke forslaa ret meget. Maaske skulde man ind paa at have en Snepulje, saa et bestemt Beløb hvert Aar gik i en saadan Kasse; man havde da de nødvendige Midler i en Snevinter.

I det store og hele er jeg tilfreds med Forslaget, der ikke afviger meget fra tidligere Aar. Kommunen er inde i en glædelig Udvikling, og det er mit Haab, at den maa fortsættes til Glæde for Byens Beboere og for Kommunalbestyrelsen, for det er fornøjeligst at have med kommunalt Arbejde at gøre, hvor der sker noget.

Kai Blicher: Jeg kan være enig med Hr. Chr. Nielsen paa et eneste Punkt, nemlig at det sociale Budget ikke kan holde, medmindre Fler-tallet gaar bort fra de efter vor Mening aldeles meningsløse Understøttelser, som i den sidste Tid har været fremdraget i Byraadet. Ude i Byen er det et meget almindeligt Samtaleemne, hvordan Socialudvalget bliver misbrugt, og hvordan det øser ud af Kommunens Penge. Naturligvis overdrives der ofte, men der er ingen Tvivl om, at der er en Del om Snakken. Jeg skal fremdrage et Eksempel: Vi havde ved Brolægningsvæsenet nogle Folk, der kom til Skade ved Nødhjælpsarbejdet; de søgte om at faa deres Dagpenge forhøjet fra 2 til 3 Kr., hvilket jeg egentlig fandt rimeligt, men vi vilde først undersøge deres Forhold, og det viste sig da, at den ene af dem intet havde faaet paa Socialkontoret, hans Forhold var i Orden. Den anden havde i Dagpenge faaet 14 Kr., fra Sygekassen 7 Kr. og i Socialhjælp 33,40 Kr. eller for en Uge 54,40 Kr.; den

tredie fik i 10 Uger i Dagpenge 140 Kr., af Sygekassen 140 Kr., fra Socialkontoret 99,10 Kr. og i Særhjælp 3,00 Kr., ialt 382,10 Kr. eller 38,21 Kr. pr. Uge; den fjerde fik i 13 Uger i Dagpenge 182 Kr., fra Sygekassen 91 Kr., fra Socialkontoret 152,64 Kr. og i Særhjælp 34,36 Kr.; desuden havde han i samme Tid en Pension paa 273 Kr.; det blev en gennemsnitlig Understøttelse af 56,40 Kr. pr. Uge, og ved Nødhjælpsarbejdet kunde der kun tjenes 44 Kr. om Ugen. Det er den Mentalitet, som Landsretssagfører Sørensen taler om, at forsøge at udnytte alt til det yderste, og der maa være noget forkert paa Socialkontoret, naar noget saadant kan finde Sted. Der maa ske noget, saa den Slags Ting undgaas, saa vil Udgifterne komme betydeligt ned.

Med Hensyn til statsautoriseret Revision, saa vilde det sikkert være klogt at faa en Revision udefra. Jeg mener ogsaa, det vilde være heldigt, om vi fik endnu mere Omlægning af Regnskabet, saa det blev mere overskueligt. Naar Budgettet for den regnskabsmæssige Kassebeholdning udviser en Beholdning paa 5.236.000 Kr., og der ifølge Børgmesterens Redegørelse i Begyndelsen af Regnskabsaaret 1936—37 vil være en kontant Kassebeholdning paa 772.000 Kr., saa maa der være en forfærdelig Masse Bilag i denne Kasse, og hvorledes det gaar til, er ikke let at regne ud. Det var ogsaa praktisk, om man ændrede Sporvejenes Regnskab, saa det blev lidt mere overskueligt; paa dette Budget er alle Udgifter samlede, saa man ikke kan se, hvad der hører under Sporvejene eller under Trambusserne; alle Udgifterne er lagt paa Sporvejene, saa det ser ud, som om Trambusserne giver stort Overskud; men jeg tror, det er daarligt, de kan forrente sig,

og det er et Forhold, vi maa tænke paa ved Udviklinger eller Overtagelse af andre Ruter.

Jeg vilde have spurgt Hr. Vald. Pedersen, som nu er gaaet, om Forholdet paa Marselisborg Skole. Jeg har forstaaet det saaledes, at der fra næste Skoleaars Begyndelse vil blive flyttet en Pigeklasse dertil fra Borgerskolen, og jeg vilde da spørge, om det er Mening, at der samtidig skal oprettes en Fællesklasse for de Børn, hvis Forældre ønsker dem indmeldt i Marselisborg Skole.

H a n s M a d s e n : Angaaende Spørgsmaalet om Brandvæsenet, som Hr. Fanger omtalte, burde man tage sig mere eftertrykkelig af det Forhold til Brandforsikringsselskaberne, f. Eks. gennem Købstadforeningen, og man kunde maaske henstille til vore Repræsentanter at tage Spørgsmaalet op der; det var i høj Grad rimeligt, at disse Selskaber yder Tilskud til Brandvæsenet, men det er maaske vanskeligt for den enkelte Kommune at faa en Ordning.

Iøvrigt vil jeg ogsaa udtale almindelig Tilfredshed med Budgettet; dog tror jeg ikke, at man med Hensyn til Brolægningudvalgets Budget kan holde sig fuldstændig til de Udtalelser, som Udvalgets Formand kom med, idet Byens Udvikling gaar med en saadan Fart, at jeg vil anse det for tvivlsomt, om man kan fortsætte med Aar efter Aar at afsætte omtrent det samme Beløb til Brolægningsvæsenet. Sagen er, at den indre By trods alt bliver i nogen Grad forsømt, begrundet paa de store Arbejder, der laves ude omkring i Udkanten, og denne Udvikling kan ikke vedblive. Nu er det heller ikke let at forstaa, hvorfor man egentlig stryger en af de foreslaaede Cyklestier, skønt naar der skal stryges

noget, hører Cyklestier selvfølgelig til de »mindre« Ting; men det er glædeligt, at man dog foruden Kystvejen ogsaa gaar i Gang med Kirkegaardsvej og Skovvangsvej, ligeledes at vi faar Strandvejsprojektet i Orden fra Jægergaardsgade til Svendborgvej. Jeg er altsaa ikke helt sikker paa, at man fortsat kan holde Brolægningsvæsenets Budget, hvor det nu ligger; jeg gør opmærksom paa dette i Aar, fordi vi har talt noget derom i Udvalget. Det er rigtigt, at man kan mærke paa Hr. Fanger, at han er kommet i Budgetudvalget; det dæmper altid lidt; men jeg tror altsaa ikke, dette Budget er holdbart i det lange Løb, og det vil jeg gøre opmærksom paa, da Udvalgets Formand ikke sagde det.

U n m a c k L a r s e n: Det var meget stærke Ord, Landsretssagfører Sørensen anvendte, særlig overfor Socialudvalget. Det forekommer mig, at Landsretssagføreren her ikke alene skyder over Maalet, men bruger saa kraftige Vendinger, at han skylder i nogen Grad Bevis, naar han i al Almindelighed siger, at det er Ødselhed, der foregaar indenfor Socialudvalget. Jeg vil overfor hans stærke Udtryk meget skarpt betone, at der aldrig indenfor Socialudvalget med de meget lave Satser, man arbejder med i det daglige, kan blive Tale om nogen som helst Ødselhed. Jeg ønsker gerne Landsretssagføreren præcisere, hvad det er, han mener. At der kan paavises adskillige Eksempler, hvor der er gaaet et eller andet i Stykker i den store Administration, saaledes at visse Personer under visse Omstændigheder kan have faaet en Understøttelse, som de maaske ikke skulde have haft, bør ikke forundre hverken Landsretssagfører Sørensen eller Konsul Blicher; det er en saa stor Stab af Borgere, der søger til Kontoret, at det

ikke kan undgaas, at der sker visse Fejl og maaske ogsaa visse Misbrug. Der vil altid blandt saa mange Mennesker findes Folk maaske med en særlig Mentalitet, som ikke har andre Steder at søge hen end til Socialudvalget, og som i den givne Situation vil søge at narre os. Men alle i Udvalget vil indrømme, at vi er de første til at slaa ned paa disse Personer og træffe de Foranstaltninger overfor dem, som er nødvendige i den givne Situation.

Jeg ved ikke, hvad Landsretssagføreren sigter til, naar han taler om, at der skal ske en Kursændring. Der kan ikke ske nogen Kursændring med Hensyn til de Satser, vi har. Jeg for mit Vedkommende og sikkert hele det socialdemokratiske Flertal vil ikke være med til at bringe de i Forvejen lave Takster ned under det Eksistensminimum, som de i Øjeblikket kun er et Udtryk for; her kan ikke tales om Ødselhed paa nogen som helst Maade. Selvfølgelig vil der, netop som Forholdene er i Dag, være Plads for et ret stort Skøn i mange Tilfælde; man maa ikke glemme, at de Satser, der er fastsat, kun kan blive til det allernødtørftigste Underhold; men Mennesket kræver nu engang mere end Spise og Bolig; der kommer et andet Spørgsmaal, som bliver brændende, nemlig hvordan disse Mennesker skal skaffe sig Beklædning. Der er ingen Tvivl om, at man i den kommende Tid bliver nødt til at give Beklædning i større Omfang end tidligere, fordi de Mennesker i den Tid, der er gaaet, ikke har kunnet lægge noget som helst til Side til disse Udgifter. Dertil kommer, at Priserne stiger; det giver sig Udtryk i forskellige Forhold, og en hel Del Mennesker faar et vist Tillæg, hver Gang Priserne stiger; men de mange

Personer, der nyder Hjælp, befinder sig stadig paa det samme Tal for Understøttelse som blev lagt i Efteraaret 1933. Det er ikke underligt, om de gribes af en vis Bitterhed og synes, at de ikke faar Valuta for den Stigning, der har været for Livsfornødenheder, og det medfører, at man maa komme ind paa et Skøn. Man maa stadig være klar over, at Socialloven i Virkeligheden er givet for et normalt Samfund; det var Forudsætningen, at den skulde anvendes under normale Samfundsforhold, men da vi er inde i en unormal Samfundstilstand, vil det af den Grund i mangfoldige Tilfælde være Lovens Untagelsesbestemmelser, man kommer til at anvende. Der er ikke Spor mærkeligt deri, men det medfører en Stigning i Udgiften, dog ikke af det Omfang, som Landsretssagføreren har givet Udtryk for. Hvorfor skal det siges paa den Maade, naar det ikke er rigtigt? Der er faktisk ikke nogen egentlig Stigning fra 1934 til i Dag, i hvert Fald burde den have været meget større; men det er muligt, at Forholdene udvikler sig saaledes, at det Budget, som af Budgetudvalget er lagt meget snævert, ikke kan holde.

Man kan sagtens skyde paa Formanden der sidder oppe paa Kontoret, men det opnaar man ikke noget ved. Jeg tør sige, at hvis jeg sad der, og egentlig ogsaa hvis Landsretssagfører Sørensen sad der, blev det ikke en Øre billigere; for jeg kender meget godt Landsretssagførerens store og gode Hjerter, og naar vi staar overfor de enkelte Tilfælde i det daglige Liv, saa tør hverken Landsretssagføreren eller jeg tage Ansvar for Afslaget, som kan have de forfærdeligste Følger. Vi har til daglig et godt Samarbejde i Socialudvalget; vi søger at administrere Loven paa en

fornuftig Maade, men ogsaa saaledes, at Aarhus er i Spidsen, hvilket jeg regner for et Gode. Vi vil kunne sige til vore Medborgere, at vi ønsker at Ilgge i Spidsen, og vi vil ikke være Bagstræbere paa dette Omraade; derfor kan der ikke finde nogen Ændring Sted; jeg vil ikke være med til paa et Omraade som dette at sætte Taksterne ned.

A l b. O l s e n: Til Konsul Blichers Spørgsmaal kan jeg sige, at der bliver kun en Pige-klasse ved Marselisborg Skole. Forholdet ligger saaledes, at Undervisningsministeriet har stillet forskellige Krav til Skolen, og skal de honoreres, kan vi ikke opretholde en Fællesskole derude. Forholdene er i mange Henseender utilfredsstillende, og vi har netop i sidste Udvalgmøde drøftet, hvorledes vi i Fremtiden skal lave det, saaledes at Marselisborg Skole indgaar som et samlet Led i hele den aarhusianske Mellem-skole, og saaledes at Forholdene derude ikke skal give Anledning til den berettigede Kritik, der i Øjeblikket fra forskellig Side rejses imod Skolen. Jeg mener ikke, at Tidspunktet i Øjeblikket er inde til at komme ind paa en nærmere Drøftelse af Skolens Forhold; men jeg kan sige til Hr. Blicher, at det vil blive drøftet i Skolekommissionen, hvoraf han selv er Medlem, og der vil snart blive Lejlighed dertil.

P. B u s c h: Naar det sociale Udvalg, som det saa ofte sker, er ude for en Kritik, saavel i Byraadet som i Budgetudvalget, saa er det ikke uden Grund, at de, som sidder og dirigerer Budgettet, raaber Varsko til det sociale Udvalg. Vi maa nemlig erkende, at der er en Fare ved Udvalget, nemlig at det er for let at komme op til os; det er blevet for let for alle at kræve, og vi

har ogsaa fra Mindretallets Side adskillige Gange, maaske mest i den sidste Tid, anvist Veje, hvor der kan spares. Det vilde ikke være paa de mindste Understøttelser, men paa dem, som efter vor Mening faar altfor meget i Forhold til de enkelte, som faar for lidt. De maa huske paa, naar vi taler om disse Takster, der ikke maa sættes ned, og det er maaske heller ikke nemt, at vi har to Slags Takster, nemlig for organiserede og uorganiserede, og det var dog Meningen, da vi vedtog disse Takster, at der var nogen Rimelighed at give de organiserede noget mere, fordi de sikrer sig selv gennem Arbejdsløshedskasse og Sygekasse. Men vi har ofte paataalt, at det efter vor Mening gaar for rask; det er for let at faa Understøttelse, og den gives altfor hurtigt, efter at vedkommende har haft en stor Aarsindtægt. Det er forkert, at Folk, naar de bliver ledige, straks skal have Hjælp, til Trods for, at de har deres Understøttelse, som vi har været med til at betale baade gennem Stat og Kommune. Vi har ment, at her burde der holdes lidt igen, og der er næppe Tvivl om, at de Diskussioner, der er ført i Byraadet i den sidste Tid, og det Møde, vi havde med Budgetudvalget, nok vil sætte nogle Spor, saaledes at vi i hvert Fald kan komme noget ned med de store Beløb. Jeg tænker her paa Arbejdsløshedskontingent og Husleje til dem, som ikke er i særlig stor Trang, for det er en Uretfærdighed, at en Mand med 6—7 Børn, som forsørger sig selv gennem sit Arbejde, tjener mindre, end en anden faar i Understøttelse.

Kai Blicher: Professor Olsen sagde, at det ikke vilde være muligt at opretholde Marselisborg Skole som Fællesskole. Saavidt jeg har

forstaaet, skal det saa være en Pigeskole, men det vil være meget uheldigt, hvis det bliver Tilfældet, naar man ved, hvor vanskeligt det er at faa Børn ind paa Katedralskolen, fordi Børn udefra skal favoriseres paa Bekostning af Børn fra Aarhus. Hvor skal man saa sætte Børn hen, der skal studere? Det hjælper ikke meget at have et Universitet, naar Børnene ikke kan faa Studentereksamen.

A1b. Olsen: Det er en Misforstaaelse fra Hr. Blichers Side. Det er Meningen, hvis det kan gennemføres, at lave en Ordning med en dobbelt Række, saa vi faar en Række rene Dreng- og Pigeklasser ved Marselisborg Skole. Jeg vil nødig udtale mig nærmere derom paa nuværende Tidspunkt, men det kan drøftes i Skolekommissionen.

Alexander Jensen: Jeg deler fuldtud Borgmesterens Stolthed over Badeanstalten, men jeg er ganske klar over, at den ikke kan forrente sig med det Besøg, der er, og den kan maaske vanskeligt komme til det, fordi der ikke er Plads til saa mange dernede. Men alt kan ikke regnes ud i Kroner og Øre, og en Del af Underskudet kan betragtes som Reklame for Aarhus. Men her vil jeg dog pege paa, at de, der har lavet Reklame, er Svømmerne, som har haft Opvisninger og Konkurrencer i Hallen. Jeg ved, at Belysningsvæsenet til Dato har taget 300 Kr. i Leje ved et Stævne; det er maaske ikke for meget efter de Udgifter, der er, men jeg gør opmærksom paa, at der har i Svømmehallen været flere internationale Svømmestævner, men det er ikke lykkedes en eneste Klub at faa Penge derfra, men derimod Underskud. Jeg vil derfor henstille til Belysningsudvalget, som ellers ser

stort paa Sagerne andre Steder, at give Klubberne en vis Moderation, eller nøjes med at tage en Del af det Overskud, som eventuelt bliver til Klubberne. I Svendborg, hvor man nu har faaet en Svømmehal, er man meget large overfor Klubberne; der tages 52 Kr. i Afgift som Grundentre, og naar Klubberne har faaet deres Udgifter dækkede, forlanger Svømmehallen 10 %. Selv om man ikke her kan gaa med til det samme, saa tilnærmelsesvis; det vil være til Gavn og Glæde baade for Svømmerne og for Lederne af Idrætsforeningerne. Jeg henstiller til Belysningsudvalget at tage dette ad notam; det betyder ikke noget paa Budgetterne, hverken for Belysningsvæsenet eller Svømmehallen.

En anden Henstilling vil jeg gerne gøre. Skoleudvalget disponerer over forskellige Gymnastiksale, der lejes ud til Gymnastik- og Idrætsforeninger. Det er godt, og vi er taknemlige derfor; men nu har Udvalget fundet paa, at de, der deltager i Gymnastikken, hver skal give 1 Krone i Afgift. Det kan godt spille en Rolle for Læredrenge o. lign.; de skal først betale Kontingent til deres Idrætsforening, saa skal de have Klubdragt og Sko; naar de saa ogsaa skal betale 1 Krone, begynder det at knirke, og for manges Vedkommende skal de maaske tigge den hos deres arbejdsløse Fader. Jeg vil henstille til Skoleudvalget at stryge de 7—800 Kr., som hele Beløbet drejer sig om. Nu er Vald. Pedersen desværre ikke til Stede; jeg ved, han er Modstander af at stryge disse Penge, men der er jo to andre Medlemmer til Stede, og det er jo Fler-tallet i Udvalget. Jeg henstiller til dem at gaa med til at stryge denne Krone og derved vise

sig flot overfor den idrætsøvende Ungdom i Aarhus.

Alb. Olsen: Det er efterhaanden blevet saadan med Skolelokalerne, at selve Skoletiden er snart det underordnede, og udenfor Skoletiden er Lokalerne optaget af en Række Foreninger af alle Slags, undertiden meget besynderlige. Jeg har i og for sig ikke noget imod at stryge den Krone, men det rimeligste vilde være, hvor det drejer sig om Idrætsforeninger o. lign., at vi engang faar en Konto til kulturelle Formaal, som er Skolevæsenet uvedkommende. Vi har efterhaanden meget at slæbe paa her.

Stecher Christensen: Der er nævnt forskellge Ting. Jeg finder ikke, der er Grund til særlig Beklagelse over, at man har strøget Cyklestien paa Strandvejen, for det er et Spørgsmaal om meget kort Tid, naar Brolægningsudvalget bliver nødt til at komme med Projekt til Strandvejens Istandsættelse, og det er da naturligt at udskyde Cyklestien til den Tid. Udvalget har næppe noget imod at yde 700 Kr. mere til Diakonisserne, men jeg har Indtrykket af, at der fra Diakonissernes Side vil fremkomme en Anmodning derom. De 40000 Kr. til Sygekasserne, som Budgetudvalget har strøget, blev i sin Tid bevilget med 25 Øre pr. Medlem til Sanatorieophold; senere satte Kommunehospitalet sine Takster op til 50 Øre, og saa skulde Tilskudet være udredet dermed. Spørgsmaalet om Brandvæsenet og Forsikringsselskaberne har været berørt adskillige Gange; jeg deler den Opfattelse, at Selskaberne slipper altfor billigt, og kunde vi redde nogle Penge her, især ved Nyanskaffelser, var det værdifuldt. Jeg er dog ikke helt sikker paa, at Hr. Fangers Opfattelse, at Brandvæsenet

kun skal redde Menneskeliv og nationale Værdier, holder Stik. Men skulde der f. Eks. blive Ildløs i Den gamle By, er det nuværende Brandvæsen næppe for stort, hvis man skal bevare de nationale Værdier dernede.

Angaaende statsautoriseret Revision har jeg fremdeles den Opfattelse, at der sker ikke noget ved at tage en saadan i Kommunen, men den bliver hverken billigere eller bedre end den nuværende, og maaske burde man snarere udvide den kommunale Revision med bedre Pladsforhold o. lign.

Naar Landsretssagføreren taler om, at Tuberkuloseafdelingen er stedmoderligt behandlet, saa har jeg den Opfattelse, at den ikke er placeret paa det rette Sted. Jeg kunde ønske den noget bedre Lokaler, bedre Vilkaar i det hele taget, men der er nu nedsat en stor Hospitalskommission, der bl. a. skal beskæftige sig med Spørgsmaalet om Afdelingernes Benyttelse, og naar Tiden kommer, bliver der Anledning til at tale om, hvor Tuberkulosestationen skal anbringes. Selv om jeg bøjer mig for andres Opfattelse, synes jeg dog, at den nuværende kirurgiske Afdeling vilde være udmærket til Tuberkulosehospital med den store grønne Plæne til Patienterne.

Spørgsmaalet om de kommunale Ejendommers Vedligeholdelsesudgifter skal jeg ikke komme nærmere ind paa; jeg har konstateret denne Forskel, og jeg er ikke i Tvivl om, at Udvalget vil tage disse Oplysninger ad notam og gøre, hvad de kan, for at faa Administrationen sat noget ned. Om vi derefter skal gaa over til at sælge dem, er jeg ikke helt sikker paa; det er vist klog Politik af en Kommune at have lidt Haand i Hanke med Boligspørgsmaalet. Jeg kan

slutte mig til Hr. Badens Udtalelser om Moesgaardarealerne; jeg indrømmer, at der kan finde Bebyggelse Sted, uden at det behøver at hindre Adgangen til Skov og Strand, men det maa være en varsom og skaansom Bebyggelse, for vi købte først og fremmest dette Areal for at skaffe Adgang til Strand og Bade for Byens Befolkning, og det bliver efterhaanden et stort Problem.

Angaaende de sociale Udgifter har vi fra vor Side ofte henstillet til Socialudvalget at holde igen saa meget muligt, og det er der ikke noget at sige til, for det er et stort Budget, som griber stærkt ind i Byens Økonomi; men deri ligger ikke en Opfordring til Udvalget om at bringe Understøttelsen ned i et Plan, saa Folk ikke kan leve deraf. Men vi ønsker alle, at det sociale Udvalg i saa stor Udstrækning som muligt faar sorteret de Personer fra, som uretmæssig modtager Understøttelse eller begaar Snyderi o. lign. Men selv om disse Udgifter tynger stærkt paa Budgettet, maa vi tage Hensyn til de abnorme Tider, vi er inde i, med den langvarige Arbejdsløshed. Finder der Misbrug Sted, er vi villig til at støtte Udvalget for at blive forskaanet derfor. Om disse Misbrug er saa store, som der bliver gjort gældende fra konservativ Side, skal jeg ikke udtale mig om; det er jo en let Sag at staa i et offentlig Møde og paastaa, at den og den Mand har misbrugt Socialkontoret, for det er jo ikke til at gendrive; og det viser sig ofte ved nærmere Undersøgelse, at det er Historien om Fjeren, der bliver til 7 Høns. Vi er enige om, og Udvalget sikkert ogsaa, at der skal gennemføres saa stærk en Kontrol som muligt, men det kan paa den anden Side ikke nytte, at man slaar det

Minimum af Eksistensmulighed ned for dem, der skal leve af Understøttelse.

Chr. Nielsen: Vi har ikke sagt fra vor Side, at der ikke er sket Misbrug; det vilde næsten være utænkeligt andet, naar der hver eneste Uge melder sig Hundreder af Mennesker og søger Understøttelse; mange bliver afvist, men det koster Arbejde og Undersøgelse, og derved stiger bl. a. Administrationsudgifterne. Misbrug tages der ikke blidt paa, og adskillige er blevet straffet for Snyderi; men fordi enkelte uretmæssig søger Hjælp, har man ikke Lov til at tro, at det gælder alle, som søger Understøttelse, for det er ikke Tilfældet.

I. C. Sørensen: Jeg kan slutte mig til Hr. Alexander Jensens Henstilling angaaende Svømmehallen, for det er vanskeligt at faa disse Stævner, hvor der ikke er noget stort Antal Tilskuere, til at svare sig; men det er paa den anden Side en stor Attraktion og Reklame for Svømmehallen; Belysningsudvalget bør se velvillig derpaa og betragte en nedsat Afgift som noget, der kan skrives paa Svømmehallens Reklamekonto. Angaaende Bungalow-Bebyggelsen paa Moesgaard er det ikke min Tanke, at alt skulde bebygges, kun en moderat Bebyggelse paa en begrænset Del af Arealet og saaledes, at det bliver en ensartet Bebyggelse, der passer i Landskabet. Jeg skal gerne se med Velvilje paa, at Vandværksudvalget faar de 10000 Kr., hvis det er absolut nødvendigt, at de skal bruges i indeværende Aar.

Jeg vil gerne takke for Forhøjelsen paa 700 Kr. til Diakonisserne; vi fra vor Side synes, at de har altid gjort et godt og fortjenstfuldt Arbejde. Men der er vist gledet en Post ud, idet Diakonisserne plejer foruden dette at faa 1000

Kr. til »Børnely«, som ledes af dem, og jeg vil henstille, at de ogsaa faar dette Beløb som hidtil. Spørgsmaalet om De gamles Hjem skal jeg ikke komme nærmere ind paa, da der ikke foreligger noget konkret Forslag, men Kommunen har dog gjort en hel Del for de gamle ved Opførelsen af Aldersrenteboligerne, og det var Meningen, at de skulde aflaste De gamles Hjem; tilmed fremgaar det af Refusionen, at der er relativ færre Aldersrentenydere i Kommunen, end man har regnet med. Angaaende de 40000 Kr. til Sygekasserne, vil jeg som i Budgetudvalget henstille, at denne Post udgaar, som vi har foreslaaet det, idet disse Penge er givet under helt andre Forudsætninger end i Dag. Naar det er saaledes, at efterhaanden alle er Medlem af Sygekasse, er der ikke megen Berettigelse til dette Tilskud, samtidig med at Taksterne paa Hospitalerne stadig er de samme. Det er et Spørgsmaal, om det ikke snarere var Sygekasserne, der skulde give Tilskud til Kommunen, end omvendt.

Iøvrigt vil jeg gerne takke Hr. Unmack Larsen for hans Indlæg. Det er jo saaledes, at det, man siger om det sociale Udvalg, siger man ikke med let Hjerte. Hr. Unmack Larsen gjorde opmærksom paa en Sondring mellem faste Takster og et stort Skøn; de faste Takster har vi ikke været uenige om, men derimod det store Skøn, og der vil jeg henstille, at man stadig har Opmærksomheden henvendt paa dette, for trods alt er det overordentlig mange Penge, der kræves her; ligeledes vil jeg henstille, at de har deres Opmærksomhed henvendt paa at forhindre Misbrug; det er det, som vi synes, at man i høj Grad bør tage i Betragtning. Hvorvidt disse yderligere Administrationsudgifter er nødvendige, til-

lader jeg mig trods alt at tvivle om; jeg tror, det er ganske unormalt, hvad der bruges af Administration paa Socialkontoret, sammenlignet med andre Kontorer i Byen; det er et af de Punkter, hvor der kunde holdes igen. Der er ikke Grund til at have det altfor moderne, men lidt mere paa det jævne; det var det, jeg mente med min Kritik.

Ellers har jeg ikke saa meget at sige til de forskellige Ting udover disse Poster; jeg tror ogsaa, at Budgettet er lagt saaledes til Rette, at vi nok bliver enige om det, som det foreligger.

Borgmesteren: Eventuel Salg af Kommunens Ejendomme skal ikke afgøres her, og inden der tages Beslutning derom, faar vi Lejlighed til nærmere at drøfte det. Angaaende Moesgaard ligger det saaledes, at vi næppe har Brug for 50 T. L. til Tumbleplads derude, men vi er heller ikke interesserede i at lave noget særligt med Hensyn til Bebyggelse o. lign., saa længe Arealet ikke er indlemmet i Aarhus; det maa vi komme tilbage til, inden der sker noget, og Byraadet faar da Lejlighed til at tage Stilling dertil. Naar Landsretssagføreren ønsker, at Trambusserne skal holde ved Hammelbanen, da har de før gjort dette, og det var en daarlig Forretning, men vi kan maaske senere tage Spørgsmaalet op. Hr. Fanger var meget glad over Belysningsvæsenets Budget; han profeterer et meget stort Overskud til Kommunekassen og henstiller at overveje en Nedsættelse af Priserne. Han skal altid finde mig paa den Side, hvis han næste Aar vil foreslaa, at Priserne nedsættes, men saa maa han ikke forlange saa meget i Tilskud til Kæmnerkassen.

Angaaende Vandværket har vi ikke ment, at en Hovedledning til 6—700000 Kr. kan afholdes

paa de aarlige Budgetter; der maa søges en anden Ordning, naar den skal lægges. Udvalget vil gerne tage Spørgsmaalet om Svømmehallen op; maaske kan Lejen sættes ned, saaledes at det skrives paa Reklamens Regning.

Det er rigtigt, at vi i Budgetudvalget stærkt har været inde paa at tale om den sociale Forsorg; vi ønsker, at disse Mennesker skal have en Understøttelse, saa de kan friste Livet, men vi vil ogsaa gerne, at Socialudvalget ser saa nøgtern paa Forholdet som muligt.

Jeg skal dermed slutte Budgetbehandlingen og takke for den Maade, hele Spørgsmaalet er behandlet paa, samt meddele, at eventuelle Ændringsforslag til Budgettet maa indsendes senest den 19. ds. Kl. 12 Middag.

Budgettet overgik til 2. Behandling.
